

İstanbul Bilgi Üniversitesi
BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı
Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi

BİLDİRİ ÖZETİ KİTABI

Çevrimiçi Lisansüstü Öğrenci Konferansı
“Güncel Tehditler ve Fırsatlar Karşısında Avrupa Birliği ve Türkiye”

Konferans Tarihi

9 Mayıs 2022

ISBN: 978-605-399-596-8

© İstanbul Bilgi Üniversitesi

www.eu.bilgi.edu.tr

İstanbul Bilgi Üniversitesi
BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı
Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi

BİLDİRİ ÖZETİ KİTABI

Çevrimiçi Lisansüstü Öğrenci Konferansı

“Güncel Tehditler ve Fırsatlar Karşısında Avrupa Birliği ve Türkiye”

Editör: Didem Balatlıoğulları

Bu Konferans aşağıdaki kurum ve kuruluşların koşulsuz desteği sayesinde mümkün olmuştur.

İstanbul Bilgi Üniversitesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi İşletme Fakültesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

**İstanbul
Bilgi Üniversitesi**

Bu kitap, konferansa katılan yazarlar tarafından gönderilen bildiri özetlerinden oluşmaktadır. Yazarlar metinlerin içeriğinden bütünüyle kendileri sorumludur.

This book contains the abstracts submitted by the authors of the conference. Authors have complete responsibility for the content of their papers.

ISBN: 978-605-399-596-8

© İstanbul Bilgi Üniversitesi

İletişim

İstanbul Bilgi Üniversitesi
Avrupa Birliği Enstitüsü
Eski Silahtarağa Elektrik Santrali Kazım Karabekir Cad.
No: 2/13, 34060
Eyüpsultan / İstanbul
Telefon: 0212 311 53 63
Web Sitesi: www.eu.bilgi.edu.tr
E-posta: europa@bilgi.edu.tr

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	4
ÖNSÖZ.....	7
KONFERANS HAKKINDA	8
BİLDİRİ ÖNERİLERİ	9
Önemli Tarihler	9
KONFERANS BİLİM KURULU.....	10
OTURUMLAR VE MODERATÖRLER.....	11
BİLDİRİ ÖZETLERİ	12
Ari ÇERÇİYAN	13
TÜRKİYE, YUNANİSTAN VE KIBRIS İLİŞKİLERİNDE BİR ARA BULUCU OLARAK AVRUPA BİRLİĞİ: BİLANÇO VE FIRSATLAR.....	13
Afilla Arda BEŞEN	15
TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ ÇEVRE POLİTİKALARI: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ULUSLARARASI EŞİTSİZLİK	15
Ayşe Deniz ÖZTÜRK & Zeynep İNAL.....	18
COVID-19 SALGINI SIRASINDA TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE KÜLTÜR VE EĞİTİM POLİTİKALARI: FIRSATLAR VE TEHDİTLER.....	18
Ayşe Tuğçe SAMSUN.....	20
TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE GÜMRÜK BİRLİĞİ'Nİ GÜNCELLENMESİ: FIRSATLAR VE SORUNLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME.....	20
Cansu PASLIOĞLU YURTSEVER & Erman ERMİHAN	22
COVID-19 DÖNEMİNDE TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE DUYGULARI VE ROLLERİ ANLAMAK.....	22
Duygu KARABULUT.....	24
AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ: İKLİM POLİTİKALARI BAĞLAMINDA BİR SARKAÇ	24
Duygu TEMİZ	27
TÜRKİYE’NİN DOĞU AKDENİZ POLİTİKALARI KAPSAMINDA TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ	27
Efsane Deniz BAŞ & R. Emre MİDİLLİ	29

"KÜRESEL BRİTANYA" VİZYONU VE AVRUPA BİRLİĞİ'NE ETKİLERİ: HİNT-PASİFİK BÖLGESİ ÖRNEĞİ	29
Elhame Yaren BOZKURT & Saadet KARTAL	31
TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI KAPSAMINDA ULUSLARARASI GÖÇ SİSTEMİNİN ELEŞTİREL TEORİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	31
Elif AKIN	33
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ULUSLARARASI İKLİM REJİMİNDEKİ LİDERLİĞİNİN SONU: KRİZ Mİ FIRSAT MI?	33
Elif Şeyma ŞİŞMAN	35
ANTROPOSEN ÇAĞDA İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE AVRUPA BİRLİĞİ	35
Esengül GÜLLER.....	37
STRATEJİK PUSULA'NIN AVRUPA BİRLİĞİ'NİN NORMATİF GÜÇ KİMLİĞİ VE AVRUPA GÜVENLİĞİNE OLASI ETKİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	37
Fatma Ayperi Tuğçe AYBAR	38
EĞİTİMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFENİN OLASI ETKİLERİ.....	38
Firdevs AKTAŞ	40
AVRUPA BİRLİĞİ ÜYE ÜLKELERİNDEKİ RADİKAL SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK MİLLİYETÇİ SÖYLEMLERİ: FRANSA ULUSAL BİRLİK ÖRNEĞİ	40
Fitnat Cansu ÜNAL ÖNGÖREN	43
AB'NİN DİJİTAL DENKLEMİ: BİLGİ-ÖZNE VE GÜÇ-İKTİDAR İLİŞKİLERİNİN AB BAKIŞ AÇISIYLA YENİDEN DÜZENLENMESİ.....	43
Hakan YAPAR.....	45
TÜRKİYE-AB YEŞİL MUTABAKATININ TEŞEKKÜLÜ: DAHA YEŞİL BİR FARKLILAŞTIRILMIŞ ENTEGRASYONA DOĞRU MU?	45
Huriye Dilbeste TOMUR	47
AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI'NİN SÜRDÜRÜLEBİLİR MAVİ EKONOMİDEKİ GÖRÜNÜMÜ: AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE KIYI TURİZMİ.....	47
İrem NART	49
AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI TEMELİNDE KÜRESEL BİR SORUN OLARAK İKLİM GÖÇMENLERİ.....	49
Nagihan SÖYLEMEZ.....	51

2021 GIDA FİYAT KRİZİ: AVRUPA ORTAK TARIM POLİTİKASI'NIN ETKİLERİNİ COVID-19 SALGINI SONRASINDA YENİDEN DÜŞÜNMEK.....	51
Okan CAN	53
BREXIT SONRASI DÖNEMDE BAĞIMSIZ BİR İSKOÇYA'NIN AB ÜYELİĞİ POTANSİYELİ	53
Samet KAYAR	55
AVRUPALILAŞMA EKSENİNDE YENİ BİR ÇAPA: TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GÜNCELLENMESİ	55
Seda Gözde TOKATLI	58
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KÜRESEL GÜÇ DENKLEMİNDEKİ DÖNÜŞÜMÜ TRANSATLANTİK İTTİFAK İÇERİSİNDE YAŞANAN KIRILMA	58
Serim TÜRKAY.....	61
FIRSAT MI TEHDİT Mİ? YENİ İŞLEVSELÇİLİK ÇERÇEVESİNDE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN COVID-19 DÖNEMİNİN İNCELENMESİ	61
Tülin YANIKDAĞ & Arzu KARABULUT	64
AVRUPA BİRLİĞİ DEĞERLERİNİN COVID-19'LA İMTİHANI: BİYOPOLİTİKA KAVRAMI ÇERÇEVESİNDE AB'NİN AŞI POLİTİKASI	64
Tuba ERGÜN	66
ORTA AVRUPA'DA YÜKSELEN TOPLUMSAL CİNSİYET KARŞITI HAREKETLER: MACARİSTAN, POLONYA VE SLOVAKYA ÖRNEKLERİ	66
Vildan TAŞTEMEL KAPUCU	68
AB VE MÜLTECİLERİN KORUNMASI: AVRUPA ORTAK SIĞINMA SİSTEMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ	68
Yalçın YURTTAŞ	70
ÖNCELİK İLKEŞİNE SALDIRI: AB'NİN HUKUK KRİZİNDE YENİ BİR AŞAMA	70
Yunus EREN	72
AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKALARI IŞIĞINDA, SURİYELİ SIĞINMACI KADINLARIN İSTİHDAMINDA BİR KOLAYLAŞTIRMA ARACI OLARAK POZİTİF AYRIMCILIK	72
KONFERANS PROGRAMI	73

ÖNSÖZ

Avrupa Çalışmaları, farklı disiplinleri içinde barındıran oldukça disiplinler arası bir bilimsel çalışma alanı olarak sosyal bilimlerde kendine özgü bir yere sahiptir. Avrupa Çalışmaları alanı Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'de de oldukça zengin bir içeriğe sahip olup, çok sayıda başarılı bilim insanının ulusal ve uluslararası ölçekte katkıda bulunduğu bir alandır. Bu alanda üretilen bilimsel çalışmalar her daim sadece sosyal bilim öğrencilerinin ilgi gösterdiği çalışmalar olmayıp, aynı zamanda politika yapıcılarının, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin, siyasetçilerin ve medya uzmanlarının ilgisini de çekmiştir. Lisansüstü Öğrenci Konferansı, bir yandan çok büyük bir rağbet görmüş, diğer yandan da Avrupa Çalışmaları alanının ne kadar üretken ve ilgi çeken bir alan olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu Konferansın düzenlenmesinde emeği geçen Bilim Kurulu üyelerimize, İstanbul Bilgi Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü ekibine, moderatörlerimize ve sürece en başından bu yana ilgi gösteren öğrencilerimize yürekten teşekkür etmek istiyorum. Konferansın tasarlanmasından sonlandırılmasına kadar yoğun emek harcayan Avrupa Birliği Enstitüsü çalışanı Didem Balatlıoğulları'na özellikle teşekkür etmek isterim... Pandemi koşullarında maalesef fiziki olarak bir arada olamayacağımız için üzgün olduğumuzu ifade etmek ve çevrimiçi imkânları kullanarak da olsa birlikte olacağımız dostlarımız, öğrencilerimiz ve meslektaşlarımıza saygı ve selamlarımızı iletmek isterim.

Prof. Dr. Ayhan Kaya
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Avrupa Birliği Enstitüsü Müdürü
Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

KONFERANS HAKKINDA

İstanbul Bilgi Üniversitesi, BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı, Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi iş birliğiyle Yüksek Lisans ve Doktora Öğrencilerini Avrupa Birliği'nin politika alanları (çevre, ekoloji, gümrük birliği, hukuk, kültür, göç vs.), AB'nin günümüzde karşılaştığı tehditler ve fırsatlar, Türkiye – AB ilişkiler ile ilgili konularda Türkçe akademik bildiri önerilerini sunmaya davet ediyor.

Seçilen bildiriler İstanbul Bilgi Üniversitesi, BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı ve Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi tarafından düzenlenen çevrimiçi bir konferansta sunulacak ve ardından diğer öğrenciler ve Akademik Uzmanlarla bir tartışma yapılacaktır. Kabul edilen bildirilerin özetleri ayrıca AB Enstitüsü'nün web sitesinde ISBN numarasıyla PDF formatında yayınlanacaktır.

BİLDİRİ ÖNERİLERİ

Bildiri önerinizi kısa özgeçmişinizle birlikte Didem Balatlıoğulları'na (didem.balatliogullari@bilgi.edu.tr) e-posta ile gönderebilirsiniz.

Bildiri önerileri şunları içermelidir:

- Bildiri önerileri tek bir PDF belgesi olarak hazırlanmalıdır.
  - Başlığı, yazarın adını, derecesini ve iletişim bilgilerini gösteren bir kapak sayfası
  - Maksimum 500 kelime Bildiri Özeti (2 cm kenar boşluğu, 1.5 hücre aralığı, 12 punto, Times New Roman)
  - Maksimum 200 kelimelik bir biyografi (bildiri özetinin alt kısmında bulunmalıdır)
- Başvurusu kabul edilen adayların konferansı düzenleneceği tarihe yakın bir zamanda teslim etmeleri gereken Bildirilerin tam metni şunları içermelidir:
- Başlığı, yazarın adını, derecesini ve iletişim bilgilerini gösteren bir kapak sayfası
  - Tam metinden önce kısa bir özet (maksimum 250 kelime)
  - Referans sistemi olarak APA ya da MLA kullanılabilir
  - Bildirilerin tam metni kaynakça dahil 5000-7000 kelime olmalıdır (2 cm kenar boşluğu, 1.5 hücre aralığı, 12 punto, Times New Roman)

Önemli Tarihler

Bildiri önerilerinin son teslim tarihi: **21 Ocak 2022**

Kabul edilen bildiri özetlerinin duyurusu: **18 Şubat 2022**

Tam metinlerin son teslim tarihi: **8 Nisan 2022**

Çevrimiçi Konferans: **9 Mayıs 2022**

*ÖNEMLİ: Kapak sayfasında başlığı ve kişi bilgileri olmayan bildiri önerileri değerlendirmeye alınmayacaktır.

KONFERANS BİLİM KURULU

Ali Alper Akyüz - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Ayhan Kaya - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Ayşe Uyduranoğlu - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Büke Boşnak - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Kerem Cem Sanlı - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Mehmet Ali Tuğtan - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Özge Onursal-Beşgül - İstanbul Bilgi Üniversitesi

Pınar Artıran - İstanbul Bilgi Üniversitesi

OTURUMLAR VE MODERATÖRLER

- **Avrupa Yeşil Mutabakatı**
Ayşe Uyduranoğlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi
- **Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması**
Özge Onursal Beşgül, İstanbul Bilgi Üniversitesi
- **Gümrük Birliği**
Pınar Artıran, İstanbul Bilgi Üniversitesi
- **İklim Politikaları**
Ali Alper Akyüz, İstanbul Bilgi Üniversitesi
- **Krizler: Hukuk Krizi, Sağlık Krizi, Gıda Krizi ve Siyasi Krizler**
Kerem Cem Sanlı, İstanbul Bilgi Üniversitesi
- **AB ve Eleştirel Yaklaşımlar**
Büke Boşnak, İstanbul Bilgi Üniversitesi
- **AB Dış Politikası: Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs, Transatlantik İttifak ve Doğu Akdeniz Politikaları**
Mehmet Ali Tuğtan, İstanbul Bilgi Üniversitesi

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Ari ÇERÇİYAN

Kadir Has Üniversitesi

TÜRKİYE, YUNANİSTAN VE KIBRIS İLİŞKİLERİNDE BİR ARA BULUCU OLARAK AVRUPA BİRLİĞİ: BİLANÇO VE FIRSATLAR

Özet

Bu çalışmanın amacı, önce aday statüsündeki Türkiye'nin her ikisi de Avrupa Birliği üyeleri olan Yunanistan ve Kıbrıs Cumhuriyeti (GKRY) ile yaşadığı gerilimlerde geçmişten günümüze AB'nin rolünü irdelemektir. Sonrasında taraflar arasında kronikleşmiş anlaşmazlıkların çözümünde AB'nin oynayabileceği ara buluculuk rolü sayesinde hem birliğin dönüşümünde hem de bölgesel güç olmasında bu ara buluculuk rolünün yaratacağı yeni olasılıklar ile fırsatları değerlendirmektir.

İlk olarak 1981'de AB üyesi olan Yunanistan'ın üyelik konumundan Türkiye ile yaşadığı ihtilaflarda yararlanması, Türkiye ile Avrupa Birliği arası ilişkilerde karşılıklı güvensizliğe yol açtı. 2004 yılında Güney Kıbrıs'ın tüm Kıbrıs Adası adına Avrupa Birliği'ne katılımıyla birlikte Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkisinde yeni bir gerilim faktörü olarak "Kıbrıs Sorunu" da eklendi. 2005 yılında Türkiye'nin aday üye statüsüyle birliğe katılım müzakerelerine başlansa da hem Yunanistan hem de Güney Kıbrıs'la çözüme ulaştırılmayan sorunlar birçok defa katılım müzakereleri sürecinde her iki ülkenin dönem dönem veto yetkisini kullanmakla tehdit etmesine ve Güney Kıbrıs'ın 2006'da bu yetkiyi kullanmasına yol açtı. Ayrıca her iki ülkeyle yaşanan bu gerilimler başlarda Yunanistan dahil birçok ülkenin desteklediği üyelik sürecinde Avrupa Birliği ve üye devletler nezdinde Türkiye'ye yönelik yaygın şüphelere ve güvensizliğe neden oldu. Bu çerçevede her iki ülkeyle yaşanan bölgesel sorunlar Türkiye ve Avrupa Birliği arasında temel sorunların parçası haline geldi.

İkinci olarak 2005'ten bu yana adaylık statüsüyle Avrupa Birliği ile olan ilişkilerini sürdüren Türkiye, 2013 sonrasında Birlik ile olan ilişkilerinde müzakere sürecinden savrulmaya başladı. Burada Birlik üyesi ülkelerle yaşanan sorunlar kadar uluslararası düzeyde yaşanan keskin değişiklikler ve yeni çatışmalar ile özellikle Türkiye iç siyasetindeki sorunların da payı vardı. Bütün bu süreçlerde her şeye rağmen Avrupa Birliği, Türkiye ile olan ilişkisini sürdürmeye devam etti.

Türkiye yaşadığı iç ve dış sorunlara rağmen halihazırda üyelik statüsü dondurulmuş olmakla birlikte Avrupa Birliği'nin doğu sınırında, Avrupa toplumuyla ekonomik, hukuki ve sosyal olarak eş güdüm içerisinde olmaya yakın, Avrupa'nın sınırında parçası ve paydaşı olmaya aday bir ülke. Avrupa Birliği Türkiye ile sürdürdüğü ilişkisinde Birlik üyesi devletler ile Türkiye arasında taraf olmaktan öte, sahip olunan ortak paydaları ve ortak çıkarları gözeterek ara bulucu rolü oynayabilir. Geçmişte gerek Almanya-Polonya arasında yaşanan başarılı entegrasyon sürecinde, gerekse de İspanya-Fas arasında yaşanan gerilimlerde edindiği deneyimler AB'nin ara buluculuk rolü için yeterli donanıma sahip olduğunu göstermektedir. AB Türkiye ile olan ilişkisinde atacağı adımlar hem Avrupa Birliği'nin gelişmesine ve genişlemesine katkı sağlarken hem de bu çatışma çözümü sürecine katılan tüm taraf devletler üzerinde de başta Türkiye olmak üzere dönüştürücü bir etkisi olacaktır.

Böylece bu ara buluculuk rolü hem üç ülke arasında kronikleşmiş gerilimlerin çözümüne katkı sağlayacağı gibi hem de Avrupa'nın Genişlemesi sürecinde yeni bir adım atarak Avrupa Birliği'nin gelecekte daha güçlü ve bütünleşmiş bir bölgesel ve küresel aktör olmasına giden yolda önemli bir fırsattır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dış Politikası, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri, Türkiye-Yunanistan İlişkileri, Kıbrıs Sorunu, Avrupa Birliği Genişlemesi, Çatışmaların Çözümü

Biyografi

Ari Çerçiyen, İstanbul Üniversitesi Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı (2021) ve Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler (2020) lisans derecelerine sahiptir. Artı Bir Araştırma şirketinde Avrupa Birliği, Yunanistan, Kıbrıs ve Türkiye araştırmaları üzerine Proje Koordinatörü (2018-2021), Kırmızı Yayınları'nda Editör (2019-2021) olarak çalışmıştır. Çerçiyen, Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans programında öğrenimine devam etmektedir. Türkiye-Yunanistan-Kıbrıs İlişkileri, Türkiye-AB İlişkileri, Karadeniz ve Doğu Akdeniz Bölgeleri konularına odaklanmaktadır. İyi derecede Türkçe ve İngilizce, orta düzeyde Yunanca bilmektedir.

Atila Arda BEŞEN

İstanbul Bilgi Üniversitesi

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ ÇEVRE POLİTİKALARI: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ULUSLARARASI EŞİTSİZLİK

Özet

Günümüz uluslararası sisteminde iklim değişikliği birçok yönden tartışılmaktadır. Ancak; hep unutulmuş "eşitsizlik" uluslararası alanda göze çarpılmaktadır. Dünya siyasetinin bir sorunu olarak iklim değişikliği ile ilgili tüm tartışmaların temelini görece gelişmiş ülkelerin dünya sistemine uygulamaya çalıştıkları politikalar oluşturmakla birlikte bu durumun sonuçları eşitsizliğe yol açmıştır. Uluslararası politika farklı gelişme düzeylerine sahip devlet ve devlet dışı aktörlerin dikkate alınması gereken karmaşık bir konumda analiz edilmelidir. Uluslararası sistem, iklim değişikliğini küresel bir sorun olarak kabul ederken dünyada var olan tüm devletlere eşit davranmamaktadır. Eşitsizlik ise tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. İklim değişikliği tüm devletleri ilgilendiren bir konu ise, devletler iklim değişikliğine karşı veya iklim değişikliğini önlemek için iş birliği veya ortak eylem fikrinin inşasıyla beraber duruma uygun hareket edeceklerdir. Gelişmiş ülkeler, uluslararası örgütler, STK'lar veya çok uluslu şirketler tarafından kararlaştırılan politikaları kolayca uygulayabilmekteyken gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkeler söz konusu olduğunda bu durum aynı ilerlememiş ve bahsi geçen ülkeler sürdürülebilir stratejiler, çevre dostu teknolojiler uygulayamamakta veya iklim değişikliğinin etkilerinden korunmak için önlem alamamaktadır. Hepimizin bildiği gibi, iklim değişikliği ile kâr maksimize edilebilir ve çevre dostu ürünler çok uluslu şirketler başta olmak üzere birçok şirket tarafından bahsi geçen gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelere satılmaktadır, bu nedenle çıkar grupları hayali / planlanmış kârlardan yararlanmaktadır. Sonuç olarak ise uluslararası alanda ortak endişeye sebep olan iklim değişikliği ile mücadele etmek her devletin uygulayabileceği gerçek bir politika olmayacaktır. Bu bildiriye Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki iklim değişikliği politikalarının uygulanabilirlik çerçevesinde dış politikadaki yeri üzerinde durulacaktır.

YÖNTEM VE TEORİK ÇERÇEVE

Çalışmanın yöntemi olarak ise bilimselliği sağlamak amaç olacaktır. Earl Babbie'nin bahsettiği üzere konsept ve operasyon noktaları hem bildirinin temel

çıkış noktalarını oluşturacaktır (Babbie, 2001, 133-137). Konsept olarak karmaşık karşılıklı bağımlılık, iş birliği, uluslararası sistemin parçası olarak ele alınacaktır. Karmaşık karşılıklı bağımlılığı (Nye & Keohane, 2012, passim) gerektiren sistemin iklim değişikliği ve politikaları üzerindeki etkisi AB – Türkiye arası ilişkilerin değerlendirmelerinde teorik çerçeveyi oluşturacaktır. Yanlışlanabilir veya değişikliğe uğrayabilecek bir analiz yaparak bilimsel katkı hedeflenecektir. Konstrüktivizm ise inşa edilen yapı için kullanılarak bir tümevarım hedeflenecektir. Bu süreçte uluslararası alanda "ortak endişeden" kaynaklı iş birliği inşa sürecinin uluslararası toplum içindeki aktörlere etkisi incelenecektir iki ülke temel alınarak.

Araştırma sorusu ise Türkiye ve Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirlik politikaları bağlamında hangi noktada olduğu ve ekonomilerinin bu sisteme yani Paris Anlaşması'na ne derece adapte edilebilir olduğu üzerine tasarlanmıştır. Destekleyici bir araştırma sorusu olarak ise sürdürülebilirlik politikalarının iklim değişikliği perspektifinde çok uluslu şirketler tarafında gelişen ve az gelişmiş ülkeler içerisinde sömürü rolü sorgulanacaktır.

Bunu yaparken ise uluslararası sistemin inşacı yönü ile ilgili atıflar gerçekleştirilerek karmaşık karşılıklı bağımlılık ile kavramsallaştırılmış bir yapı ortaya çıkarılacaktır.

STRATEJİLER

Azaltım (mitigation), sera gazı emisyonlarını azaltmak veya sınırlandırmak anlamına gelir. Uyum (adaptation), toplumun iklim değişikliğine direncini güçlendirmek ve değişikliğin olumsuz etkilerini asgariye indirmek anlamına gelir. AB liderleri 2030 iklim ve enerji çerçevesini Ekim 2014'te kabul ederek AB'nin ekonomisini ve enerji sistemini daha rekabetçi, güvenli ve sürdürülebilir hale getirmek yönündeki kararlılıklarını güçlendirmişlerdir. AB uzun vadede 2050'ye yönelik iddialı emisyon azaltım hedeflerini de belirlemiştir.

Türkiye ise bu adımlarını şu şekilde sıralamıştır;

- Yeşil finansman yoluyla yeşil yatırımı etkin kılmak,
- Güneş ve rüzgâr gücüne dayalı üretim için 2027 yılına kadar her sene 1 gw kapasite tahsis etmek,
- Daha temiz bir enerji tedarik modeli kullanmak,
- Uluslararası düzeyde rekabetçi, sürdürülebilir, verimli ve teknolojik bir tarım politikasına geçiş,

- Sürdürülebilir ve akıllı ulaşım sistemine geçiş ve
- AB'nin çevre düzenlemeleriyle uyum sağlamak.

Ayrıca, eylem planı, ilgili maliyetleri ikili anlaşmalar yoluyla sınırlamanın yollarını araştırmayı, SKD politikasından en çok hangi sektörlerin etkileneceğini analiz etmeyi ve en önemlisi, AB'ye ürün ihraç edenlerin ek maliyetlerini hafifletmek adına ulusal bir karbon fiyatlandırma mekanizması düzenlemeyi de amaçlamaktadır.

SONUÇ

AB İklim Stratejileri ve Türkiye'nin iklim politikaları çerçevesinde iş birliği, uyguladıkları stratejilerin çizgisi belirtilecektir. Stratejik çizgilerin analizi ve yorumu AB Türkiye Delegasyonu ve AB Konseyi'nin iklim politikaları çerçevesinde yapılacaktır. Gelişmekte olan bir ülke olarak bölgesel aktör olmayı hedefleyen Türkiye ve ulus-ötesi bir örgüt olmayı hedefleyen AB'nin iklim değişikliği politikalarının uluslararası eşitsizlik bazında sisteme yansımaları durumu değerlendirilecektir.

Biyografi

Atila Arda Beşen, lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında tamamlayarak Diploması ve Küba Krizi üzerine yazdığı tez ile birlikte mezun olmuştur. Yüksek Lisans eğitimine Varşova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde devam ederek Büyük Güç Siyasetinde İklim Değişikliği mevzusunu hegemonya zincirlerinde yüksek politika konusu (*High Political Issue*) olarak ele almıştır. Tez danışmanlığını Polonya Savunma Bakan Yardımcısı ve emekli ABD Büyükelçisi Robert Kupiecki üstlenmiştir. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünde ise doktora eğitime devam etmekle beraber 7 yıldır bir düşünce kuruluşu olan TESAD (Tarih Ekonomi ve Siyaset Araştırmaları Derneği) içerisinde başkanlık görevini üstlenmektedir. TESAD içerisinde "*Türk Dış Politikasının Yeni Dinamikleri: İklim ve Enerji*" başlıklı kitabın editörlüğünü yapmıştır. Çokuluslu şirketlerden biri olan Accenture firmasında kurumsal deneyim ve tecrübesini ilerleten Beşen, şu anda iş geliştirme direktörü olarak Averest Eğitim ve Danışmanlık firmasında çalışmaktadır. Çalışma alanları, diploması, NGOs (özellikle düşünce kuruluşları), dış politika analizi, iklim değişikliği & sürdürülebilirlik, hegemonya gibi konular üzerinde şekillenmektedir. Tarih Ekonomi ve Siyaset Araştırmaları Derneği içerisinde 16 yayını bulunmakla beraber, Küresel Sistem Akademisi II konferans serisinde eski Oxford Üniversitesi hocası Ivan Farias Pelcastre ile birlikte *Büyük Güç Siyaseti* içerisinde Avrupa merkezci bakışın eleştirisini gerçekleştirmiştir.

Ayşe Deniz ÖZTÜRK & Zeynep İNAL

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

COVID-19 SALGINI SIRASINDA TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE KÜLTÜR VE EĞİTİM POLİTİKALARI: FIRSATLAR VE TEHDİTLER

Özet

Eğitim ve kültür politikaları Türkiye – Avrupa Birliği (AB) ilişkilerinde önemli bir iş birliği alanıdır ve her iki tarafın da aktif katılımıyla iletişimi derinleştiren bir role sahiptir. Türkiye, eğitim ve kültür alanında iş birliği programlarına katılımda ve uyum sürecinde Erasmus programına taraf ülkeler arasında öncü bir role sahiptir. Türkiye'nin 2004 yılından beri aktif bir parçası olduğu Erasmus+ programı Türkiye-AB arasında eğitim, gençlik ve spor alanlarında yeni potansiyeller yaratarak Türkiye-AB ilişkilerinin derinleşmesine katkı sunmaktadır. Erasmus+ programları sayesinde öğrenciler, gönüllüler, öğretmenler ve sivil toplum kuruluşları arasında hareketlilik amaçlanmış ve bu aktörlerin etkileşimleri sayesinde kültür ve eğitim politikaları gelişmiştir. Avrupa Komisyonu'nun 2020 Türkiye Ülke Raporu'na göre 2014-2020 yılları arasında Türkiye'den yaklaşık 280.000 katılımcı Erasmus+ programında yer almıştır. Belirtilen yıllar içinde bütün katılımcı ülkeler arasında Türkiye en fazla Erasmus+ başvurusu alan ülke olmuştur. Bu programdan faydalanan öğrencilerin, sivil toplum örgütlerinin, gönüllülerin ve akademisyenlerin gelecek Türkiye-AB ilişkilerini pekiştirecek ve ileriye taşıyacak aktörler olduğu göz önüne alındığında eğitim ve kültür alanında meydana gelen gelişmeleri takip etmek önem kazanmaktadır. Covid-19 salgınının beraberinde getirdiği dijitalleşmeyle konvansiyonel eğitim ve hareketlilik araçlarının dönüşümü Türkiye ve AB arasındaki eğitim ve kültür ajandasını da birçok yönden etkilemiştir. Bunun en önemli göstergeleri yeni dönemde (2021 – 2027), daha kapsayıcı, yenilikçi, dijital ve daha yeşil projelerin Erasmus+ programının ana ajandasını oluşturması ve Avrupa Komisyonunun 2022 yılını “Avrupa Gençlik Yılı” olarak ilan etmesidir. Yaşanan güncel gelişmeler ışığında Türkiye-AB arasındaki eğitim ve kültür politikalarında meydana gelen dönüşümleri ve bu dönüşümlerin iki taraf arasındaki ilişkiye etkisini incelemek önem kazanmıştır. Bu çalışma Covid-19 salgınının Türkiye ve AB arasındaki kültür ve eğitim politikalarında ortaya çıkardığı fırsat ve tehditleri Erasmus+ programları özelinde saptamayı amaçlamaktadır. Çalışma öncelikle Türkiye-AB arasındaki kültür ve eğitim programlarının tarihsel süreçlerini ve Türkiye-AB

ilişkilerindeki yerini tanımlayacak, ardından, Covid-19 salgınının beraberinde getirdiği dönüşümlerle beraber Türkiye-AB ilişkilerinde saptanan fırsat ve tehditleri makale boyunca açıklayacaktır. Literatür taraması ve Avrupa Birliğinin resmî belge analizleri bu makalenin ana metodolojisini oluşturmaktadır. Bu makale, Türkiye- AB ilişkileri hedefleri çerçevesinde dijital dönüşüm, katılımcılık, sosyal kapsayıcılık ve yeşil dönüşüm gibi fırsatları ortaya koyarken; dijital eşitsizliklerle birlikte sosyal dışlanma, erişilebilirlik problemleri gibi tehditlere de ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye- AB ilişkileri, Erasmus+, Eğitim ve Kültür Politikaları, Dijital Dönüşüm, Sosyal Kapsayıcılık.

Biyografiler

Ayşe Deniz Öztürk, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Avrupa Çalışmaları bölümünde yüksek lisans öğrencisidir. Lisans eğitimini MEF Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamlamıştır. Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Çalışmaları Araştırma Merkezinde ve Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma Merkezi'nde araştırma stajyeri olarak görev almıştır. Habitat Derneği Sosyoekonomik Uyum Program'ında ve İnsani Gelişim Vakfı'nın (İNGEV) Dijital Vatandaşlık Projesinde gönüllü olarak çalışmıştır. Lisans eğitiminin son senesinde Prof. Dr. Ayşegül Kibaroglu ile ortak yazarlık yaptığı “*Türk Su Diplomasisinin Başlıca İlke ve Kurumları*” makalesi 2021 yılında Seçkin Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır. Avrupa çalışmaları, toplumsal cinsiyet, göç, gençlik çalışmaları ve dijitalleşme alanlarına ilgi duymaktadır.

Zeynep İnal, Orta Doğu Teknik Üniversitesi & Humboldt Universität zu Berlin Türk-Alman Sosyal Bilimler Yüksek Lisans öğrencisidir. 2021 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden lisans derecesini almıştır. 2020-2021 bahar döneminde misafir öğrenci kapsamında Köln Üniversitesi'nden lisans seviyesinde ders almıştır. Aynı zamanda 2019-2020 bahar döneminde Avrupa Komisyonu/Türkiye Ulusal Ajansı bursuyla Mannheim Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde Erasmus öğrencisi olarak bir dönem geçirmiştir. 2020 yılından itibaren Erasmus Student Network METU şubesinde gönüllü öğrencidir. Demokratikleşme çalışmaları, modernleşme, siyasi partiler ve Avrupa çalışmaları başlıca akademik ilgi alanlarını oluşturmaktadır.

Ayşe Tuğçe SAMSUN

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE GÜMRÜK BİRLİĞİ'Nİ GÜNCELLENMESİ: FIRSATLAR VE SORUNLAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Özet

Yaklaşık 26 yıldır yürürlükte olan Türkiye-AB Gümrük Birliği (GB), ikili ticari ilişkilerin temel taşlarından birini oluşturmuştur. İki taraf arasında imzalanan Gümrük Birliği hem Türkiye'ye hem de AB'ye pek çok fayda sağladığı çok açık bir gerçektir. Antlaşma sayesinde, ikili ticaret muazzam bir şekilde artmış, Türkiye AB'nin tedarik zincirlerine entegre olmuş, otomotiv dahil birçok sektörde olumlu yönde gelişmeler yaşanmıştır. Ayrıca Türkiye, dünyaca ünlü Avrupa markalarından yatırım çekmeyi başarmış ve ilgili AB mevzuat ve düzenlemelerine uyum sağlamıştır. Ancak, Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden bu yana meydana gelen bazı gelişmeler, Türkiye ile AB arasındaki bu özel ticaret ilişkisi biçiminin güncellenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu gelişmeler arasında GB'nin tasarım hatalarının ve yetersizliklerinin giderek daha fazla fark edilmesi ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'nin AB üyeliğinin kısa sürede gerçekleşeceği ümidiyle hayata geçirilen antlaşma, endüstriyel malları ve işlenmiş tarım ürünlerinin endüstriyel bileşenlerini kapsamakta ve birincil tarım ürünleri, hizmetleri ve kamu alımlarını kapsamamaktadır. Bu durum ise ikili ilişkilerde bir asimetriye neden olmaktadır. Ayrıca, küresel ticarete özellikle milenyumun başından itibaren benzeri görülmemiş bir biçimde artan hız, GB'nin yeni dönemin gereksinimlerine cevap veremeyen sınırlı kapsamını ortaya çıkarmıştır. Bu gelişmeler nedeniyle, GB'nin hatalarına çözüm bulmak ve günümüz dünyasına daha uygun hale getirmek için güncellenmesi gerektiği konusunda artan bir farkındalık oluşmuştur.

Tarafların Gümrük Birliği'nin neden güncellenmesi gerektiğine dair yaptırdığı çalışmalar genel hatlarıyla Gümrük Birliği'nin güncellendiği takdirde olası etkilerini ve birliğe yönelik alternatif senaryoları incelemekte ve sonucunda gerek AB gerekse Türkiye için en fazla ekonomik fayda getirmesi beklenen opsiyonun Gümrük Birliği'nin derinleştirilmesi ve genişletilmesi olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi yönündeki olumlu hava 2016 yılından itibaren sekteye uğramış ve devamında yaşanan Doğu

Akdeniz'deki gelişmeler ve gelişmelerin taraflar arasında yarattığı siyasi gerginlikle birlikte rafa kaldırılmıştır. 2021 yılının Mart ayında gerçekleşen AB Liderler Zirvesi'nde GB'nin güncellenmesini tekrar gündeme gelmesi ile TR-AB arasında ticaret hacminin artması ve yıpranan ilişkilerin onarılarak yeni bir pozitif gündem oluşturulması açısından konunun tekrar incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Her ne kadar Türkiye'nin AB üyeliği donmuş durumda olsa da Türkiye hala AB ile katılım müzakereleri yürüten bir ülke konumundadır. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ise ikili ilişkilerin canlandırılması, diyalog için yeni bir alan açılması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu bildiri de Gümrük Birliği'nin neden güncellenmesi gerektiği konusunda derin bir analiz ortaya konulacak ve güncellenmenin önündeki engeller incelenerek, alternatif senaryoların değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gümrük Birliği, Türkiye, Avrupa Birliği

Biyografi

Ayşe Tuğçe Samsun, Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü yüksek lisans öğrencisi ve Altınbaş Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Araştırma Görevlisidir. Ege Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve TASAM gibi kurumlarda stajyer olarak görev yapmıştır.

Cansu PASLIOĞLU YURTSEVER & Erman ERMİHAN

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi & Kadir Has Üniversitesi

COVID-19 DÖNEMİNDE TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE DUYGULARI VE ROLLERİ ANLAMAK

Özet

Dış politika çalışmalarında son dönemde roller ve duygular alanlarında pek çok çalışma yapılmaktadır. Her ne kadar son dönemde Avrupa Birliği'nin (AB) dış politikasında duyguların yeri araştırılsa da bu alanlar, Türkiye-AB ilişkilerini konu alan literatürde yeterince ele alınmamaktadır. Bu çalışmada, COVID-19 pandemisinin Türkiye-AB ilişkilerine etkileri üzerinden liderler seviyesinde Holsti'nin geliştirdiği "rol teorisi" ve Koschut'un "duygusal söylem analizi" yöntemleri kullanılacaktır. Liderler seviyesi ikiye bölünerek AB kurumlarına ve devletlere odaklanılacaktır. 2020-2022 arası dönemi kapsayacak analizde ele alınacak liderler: AB Konseyi Başkanı Charles Michel, AB Komisyonu Başkanı Ursula von Der Leyen; COVID-19'dan en çok etkilenen ülkeler olarak Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Birleşik Krallık başbakanı Boris Johnson ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'dur. Örnek konuşma metinleri, AB kurumlarının ve devlet kurumlarının resmi sitelerinden toplanarak incelenecek ve Türkçe'ye çevrilecektir. Konuşmalarda geçen kelimeler dolayında rol ve duygu atamaları yapılacak, değerlendirilen kişi için bu rol ve duyguların örtüşüp örtüşmediğine bakılacaktır. Böylelikle COVID-19 pandemisi örneği üzerinden pandemiden en çok etkilenen Avrupa devlet liderleri ile AB kurum liderleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar incelenecektir. Bu analizle birlikte hem örnek vaka analizi üzerinden Türkiye-AB ilişkilerinde duyguların ve rollerin yeri tespit edilmeye çalışılacak, hem de ilişkiler özelinde fazla ele alınmayan konuların gündeme getirilmesine katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, AB, Duygu, Rol, COVID-19

Biyografiler

Cansu Paslıoğlu Yurtsever, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora öğrencisidir. İzmir Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans, Gediz Üniversitesi'nde Uluslararası Politik Ekonomi bölümünde yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. İyi derecede İngilizce, başlangıç seviyesinde Fransızca bilmektedir. Dış Politika Analizi, Eleştirel

Uluslararası İlişkiler Teorileri, ABD Dış Politikası, pedagojik simülasyon çalışmaları ve güvenleştirme çalışma ve ilgi alanlarıdır.

Erman Ermihan, Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora öğrencisidir. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde bir dönemlik Mannheim Üniversitesi'nde Erasmus+ hareketliliği dahil olarak aynı bölümde lisans eğitimini tamamladıktan sonra Sabancı Üniversitesi'nden Siyaset Bilimi alanında yüksek lisans derecesi almıştır. Çalışma ve ilgi alanları arasında Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri, Türk Dış Politikası ve dış politikada kimlik ve duygular yer almaktadır. İyi derecede İngilizce, orta seviyede Almanca ve başlangıç seviyesinde Fransızca bilmektedir.

Duygu KARABULUT

Hacettepe Üniversitesi

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ: İKLİM POLİTİKALARI BAĞLAMINDA BİR SARKAÇ

Özet

İklim politikaları, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki keskin ayrımın cisimleştiği yeni bir dünya düzeni midir? Yoksa yapılandırılmış iletişim kanallarıyla uzlaşmaya dayalı müzakereci, katılımcı politika yapım ve konsolidasyon süreçlerinin başlangıç noktası mıdır? Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) “Ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler” ilkesi uyarınca Paris Anlaşması'nda da kabul edilen haliyle iklim politikaları yeni bir dayanışma ve işbirliği örneği midir? Tansiyonun yükseldiği ve stabil kaldığı ikiliklerin belirleyici noktaları nelerdir? Bu çalışmada, bu ikiliklerin kurumlar ve kurumsallaşma dinamiklerinde AB ve Türkiye ilişkilerinin fay hatları, tehditler ve fırsatlar öncüllerinde bir okumaya tabi tutulacaktır. AB, bölgesel ve küresel düzeyde iklim eylemlerini güçlendirici ve aynı zamanda kolaylaştırıcı konumu ile önde gelen kurum niteliğindedir. Kuruluş amaçları, ana hedefleri ile gelişen dünyada değişen bir rol üstlenmektedir. 2030 gündeminin iklim değişikliği, iklim politikaları, insan yaşamı, ekonomiler, ekosistemler, dijital teknolojiler gibi belirleyici aksları düşünüldüğünde çarpan etkisi yaratacak uygulamaların varlığı şüphe götürmeyecek bir gerçektir. Bu doğrultuda, Yeşil Mutabakat, iklim nötr vurgusuyla net sera gazı salınımlarını sıfırlama hedefleri ile sadece ekolojik duyarlılık ve kaygılarla ivme alan görünümünün ardında şekillenmekte olan yeşil ekonomi vizyonu yeni bir üretim ve yatırım platformunun veçhelerini sunmaktadır. Hızlı bir teknolojik inovasyon ve transfer sürecini beraberinde getirecek Avrupa Yeşil Düzeni (AYD), iklim değişikliği performans endeksi ölçüm kriterlerinin belirleyiciliğinde Türkiye ile ilişkilerde fırsatların ve tehditlerin sacayaklarını oluşturacak iki taraflı politikalarda bağımlı değişken görevi görecektir. Bu yönüyle, bu çalışmada AB İklim Değişikliği Uyum Stratejisi bağlamında Türkiye'nin konumu denge noktası net sıfır doğrultusunda izlenmesi gereken enerji yoğun yüksek karbonlu teknolojilerden düşük karbonlu teknolojiler patikasında incelenecektir. Çalışmanın bu noktasında yenilenebilir enerji politikaları, istihdamı arttırma, kırılganlıkların azaltılması, sanayi teşvikleri döngüsel ekonomi potansiyelini açığa çıkarma dolaylarında fırsat olarak

değerlendirilirken; Ek-I kapsamında olarak geçiş ekonomisi olmayan “özel şartları” Taraflar Konferansı'nda kabul edilen Türkiye'nin AB'nin Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) uyarınca genişletilmiş Sınırdaki Karbon Uyarlaması mekanizması alternatif maliyetleri de göz önüne alınarak tehdit varsayımından hareketle incelenecektir. Bu incelemeyle, AB'ye katılım süreci ve yeşil kalkınma politikası geliştirmede sağlanacak finansmanlarla kayıp ve zarar ilkesiyle de bağlantı kurma –tehdidi- fırsata çevirerek iklim karnesinde geçer not alma özelinde değerlendirilecektir. İklim değişikliğinin günümüz dünyasının intoleransı olduğu açıkça ortadadır. Hal böyleyken teknoloji ve ekonomi özelinde ileriye doğru bir sıçrama modeli olarak karakteristik bir duruş sergilemek iki taraflı ilişkiler için de kayda değer derecede önem arz etmektedir. Çalışmada, son olarak iklim politikalarının demokratikleşmedeki etkileri, AB üyesi ülkelerde Yeşiller'in sağ ve sol ittifak siyaseti kurabilme becerisine sahip, şiddetsiz ve yapıcı siyasetin önünü açarak iktidardaki koalisyonlarda esneklik sağlayan noktasına atıfla Türkiye iç siyasetinde Yeşiller Partisi tartışmaya açılacaktır. Uzlaşılı kültürü ile demokrasinin kurumsallaşması tartışmanın ilişkilerdeki belirleyici niteliğine referansla, Türkiye'de politika birimlerinin ad değiştirme/ekleme gibi palyatif çözümlerle giderilemeyecek noktada olduğuna dikkat çekecektir. Ölçülmesi gereken parametreler şekillenirken yeşil göz boyama yoluna gidilmesi Yeşil Mutabakatın gerektirdiği yolda Türkiye'nin önündeki tehditkâr sapsmalardan biri olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim politikaları, AB, Türkiye, yeşil ekonomi, teknoloji, demokrasi

Biyografi

Duygu Karabulut, Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde yüksek lisans eğitimine “*Çağdaş Siyaset Teorisinde Kimlik ve Popülizm*” konulu teziyle devam etmektedir. Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetiminden bölüm birinciliği derecesiyle mezun olmuştur. Lisans eğitiminin üçüncü sınıfını ERASMUS+ Değişim öğrencisi olarak Hollanda Groningen Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesinde tamamlamıştır. AB Türkiye Delegasyonu ve Hollanda Büyükelçiliği Ankara ortaklığında Erasmus programının 30. yılına özel çekilen filmde rol model öğrenci olarak yer almıştır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve AB Başkanlığında Güney ve Batı Avrupa (GBAM) bünyesinde araştırma asistanı olarak görev almıştır. Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığı (YÖKAK) bünyesinde öğrenci değerlendirici olarak Sabancı Üniversitesi kurumsal dış değerlendirme kurulunda yer almıştır. POLITEUM (Politika Teorisi ve Uygulamalı Muhakeme Derneği) bünyesinde kurumsal iletişim geliştirme projelerinde yer almıştır. Uluslararası akademik

yayınları araştırmadan konferans yayınlarına, kitap bölümünden makalelere çeşitlilik göstermektedir.

Duygu TEMİZ

Ege Üniversitesi

TÜRKİYE'NİN DOĞU AKDENİZ POLİTİKALARI KAPSAMINDA TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ

Özet

Doğu Akdeniz Bölgesi, günümüzde hem siyasi hem de ekonomik politikalar çerçevesinde enerji güvenliği konusunun tartışıldığı coğrafi bir bölge olarak önemini arttırdığı görülmektedir. Uluslararası ilişkiler çerçevesinde, ekonomik açıdan büyümekte olan ülkelerin kalkınmaları açısından enerji ihtiyacı ve enerji güvenliği meseleleri önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle, enerji meselesi, küresel ve bölgesel aktörlerin gücü ellerinde tutmalarını gerekli kılan bir unsur olmaktadır. Küresel güç olma ve gücünü koruyabilme açısından ele alındığında, Avrupa Birliği'nin (AB) geleceği için ihtiyaç duyulan enerjinin güvenilir olan kaynaklardan, kesinti olmaksızın ve makul fiyat çerçevesinde sahip olunması kritik meselelerden sayılmaktadır. Rusya'ya, enerji konusunda ciddi bir biçimde bağlı olan AB, karşılaştığı tehditler açısından bu durumu değiştirmek istemekte ve enerji kaynaklarının çeşitliliğini arttırmanın peşinde olmaktadır.

Genel olarak, Türkiye'nin, Avrupa, Kafkaslar, Orta Asya, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgeleri ile siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerini devam ettirmekte olduğu göze çarpmaktadır. Bu noktada Türkiye, AB'nin enerji konusunda Rusya'ya olan bağımlılığını en aza indirmek ve enerji güvenliği açısından, oldukça verimli jeopolitik ve stratejik bir konumda yer almaktadır. Türkiye bu, önemli konumuyla enerji kaynaklarının çıkarıldığı bölgelerde ve söz konusu kaynakların AB'ye tedarikinin sağlanması konusunda köprü görevini üstlenmektedir. AB söz konusu bölgede hem enerji güvenliğini hem de bölgesel güvenlik politikalarını göz önünde bulundurarak çeşitli işbirlikleri ve antlaşmalar yapma eğiliminde olmaktadır. Bahse konu olan çerçevede de Türkiye ile arasında ciddi anlaşmazlıkların olduğu bilinmektedir. Türkiye ile durağan devam eden siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerin ve üyelik sürecinin bu anlaşmazlıklardan büyük oranda etkilendiği de söylenebilmektedir. Son dönemlerde, Fransa'nın bölgedeki hırçın davranışları ve Türkiye'nin Doğu Akdeniz politikalarında geri adım atmak istememesi, ikili ilişkilerin gerilimli bir şekilde devam etmesine neden olmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye-AB ilişkileri

konusunda Türkiye'nin Doğu Akdeniz politikalarının ikili ilişkilere etkisine değinilmektedir. Bunun yanında, özellikle Fransa'nın AB çatısı altında bölgede etkin olma isteğinin Türkiye politikalarıyla nasıl örtüşmediği de ele alınmaya çalışılmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'nin Libya, Mısır ve İsrail başta olmak üzere bölge ülkeleriyle gerçekleştirdiği politikalar, AB'nin bu ülkelerle işbirlikleri kapsamında karşılaştığı uyumsuzluklar ile ele alınacaktır. Uyuşmazlıkların ikili ilişkileri olumsuz yönde etkilemesi ile Türkiye'nin kamuoyu ve uluslararası alandaki imajını da olumsuz etkilediği ele alınmaktadır. İki taraf açısından ilişkilerin ve işbirliklerinin geliştirilmesi ve her iki tarafın da ortak bir paydada buluşarak bölgede enerji güvenliği istikrarının sağlanabilmesi adına atabilecekleri adımlara öneriler sunulmaya çalışılacaktır. AB'nin Türkiye'nin Doğu Akdeniz Bölgesi'ndeki politikalarına son vermesini istemesi yanında, Türkiye'nin KKTC çıkarlarını koruma konusunda ısrarlı tutumu bu anlaşmazlığı sürdürmektedir. Bu noktada AB'nin, Yunanistan ve GKRY ile gerçekleştirebileceği ikna ve diplomasi süreci Türkiye'nin de ısrarını azaltmasına yardımcı olabilecek ve AB'ye enerji tedariğinin, güvenli ve en ucuz yollardan sağlanabilmesine olanak tanıyabilecektir. Ayrıca Rusya'nın bu bölgede etkin olabilmesinin de önüne geçilebilecek, AB ve Türkiye'nin karşılıklı çıkarları da ikili ilişkiler kapsamında korunabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Akdeniz, Enerji Güvenliği, Türkiye- AB İlişkileri

Biyografi

Duygu Temiz, 15 Şubat 1996 Tokat doğumludur. Temiz, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Lisans programından ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Medya ve İletişim bölümünden 2020 mezun olmuştur. Şu an, Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler alanında tezli yüksek lisansını yapmaktadır. İleri düzeyde İngilizce ve orta düzeyde İspanyolca bilmektedir. Bunların yanında, 2020-2021 yıllarında, Dış Politika Enstitüsü Uluslararası Güvenlik alanında stajını tamamlamıştır. Lisans döneminde Diplomun (Model United Nations) kulübünde üye olarak çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ve BM simülasyonlarına delege olarak katılarak, siyasi ve ekonomik anlamda ülkeleri temsil etme fırsatı bulmuştur.

Efsane Deniz BAŞ & R. Emre MIDİLLİ

Marmara Üniversitesi

“KÜRESEL BRİTANYA” VİZYONU VE AVRUPA BİRLİĞİ’NE ETKİLERİ: HİNT-PASİFİK BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Özet

Brexit sonrası süreçte kendine yeni bir kimlik arayan Birleşik Krallık “Küresel Britanya” fikrini ileri sürmüş ve 2021 yılında yayınlanan “Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya” dokümanı ile yeni bir dış politika vizyonu belirlemiştir. Bu vizyon ile Brexit sürecinin getireceği ekonomik belirsizliklerin aşılması hedeflenirken aynı zamanda uluslararası siyasette öne çıkan bölgeleri ve konuları yakından takip eden daha dinamik ve küresel olarak aktif bir Britanya kimliğinin yeniden inşa edilmesi amaçlanmıştır. Küresel Britanya bağlamında Birleşik Krallık’ın farklı coğrafyalarda ortaklıklar arayışı güçlenirken, bu vizyondaki Avrupa Birliği vurgusu ve odağının azaldığı görülmektedir. Bu durum, uluslararası siyasette Çin’in yükselişi, küresel ekonominin ağırlık merkezinin Hint-Pasifik bölgesine kayması gibi değişimlere bir tepki olarak ortaya çıkmışken tüm bu gelişmeler Avrupa Birliği için de yeni soru ve sorunları, çeşitli fırsat ve tehditleri beraberinde getirmektedir. Birleşik Krallık “Küresel Britanya” vizyonu ile yeni bir güvenlik ve dış politika yaklaşımı belirlerken Avrupa Birliği, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) konusunda “stratejik özerklik” ve “Avrupa egemenliği” kavramlarıyla ifade edilen ortak bir Avrupa yaklaşımı sergileyerek Brexit süreci ile yaşadığı entegrasyon krizini aşmayı ve küresel etkinliğini artırmayı hedeflemektedir. Yukarıda bahsi geçen gelişmeler ışığında ilgili çalışma, “Küresel Britanya” vizyonunun AB’nin küresel stratejisi ve ODGP açısından etkilerini rol teorisi açısından incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmada özellikle Birleşik Krallık’ın Küresel Britanya Vizyonu’nun AB’nin Hint-Pasifik Bölgesi politikalarına son dönemki etkileri, Avustralya-Birleşik Krallık-ABD arasında imzalanan AUKUS anlaşması ve AB’nin geliştirdiği Hint-Pasifik strateji belgesi gibi dokümanlar temel alınarak araştırılacaktır. Küresel siyasette merkezi bir konumunda bulunan ve AB açısından hem ekonomik hem de stratejik önemi bulunan Hint-Pasifik bölgesine yönelik AB tarafından özgün bir stratejinin geliştirildiği dönemin Birleşik Krallık’ın Avustralya ve ABD ile AUKUS Paktını oluşturmalarıyla aynı dönemde gerçekleşmesi çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda Küresel Britanya vizyonunun açıklanmasıyla başlayan dönem süreç takibi yöntemiyle,

iki aktörün bölgeye yönelik açıklamaları ise söylem analizi yöntemiyle incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Birleşik Krallık, Küresel Britanya, Hint-Pasifik, Avrupa Birliği, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası

Biyografiler

Efsane Deniz Baş, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler programında doktora eğitimine devam etmektedir. Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamlamıştır. Türk-Alman Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Akademik ilgi alanları arasında bölge çalışmaları, Doğu Asya siyaseti, AB ve Hint-Pasifik ilişkileri yer almaktadır.

R. Emre Midilli, Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Programında doktora öğrencisidir. Lisans ve Yüksek Lisans eğitimini İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamlamıştır. 2019 yılından itibaren Türk-Alman Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Akademik ilgi alanları arasında Uluslararası Güvenlik, Türk Dış Politikası, Dış Politika Analizi yer almaktadır.

Elhame Yaren BOZKURT & Saadet KARTAL

Sakarya Üniversitesi & Ege Üniversitesi

TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI KAPSAMINDA ULUSLARARASI GÖÇ SİSTEMİNİN ELEŞTİREL TEORİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Özet

21. yüzyıl ile hızlanan göç hareketliliği, 11 Eylül saldırılarının da etkisiyle güvenlik meseleleriyle bağdaştırılarak sorunsallaştırılmıştır. Sınırların kesinlik kazanmadığı dönemlerde göç bir sorun olarak görünmezken, ulus-devlet sınırları çerçevesinde göç hareketliliği aktörler tarafından sorunsallaştırılmış ve insan merkezli göç yönetimi pratiklerinden uzaklaşmıştır. Modern göç anlayışına bakıldığında devletlerin sınır düzenlemelerine uymayan göçmenler, düzensiz göçmen tanımı ile daha karmaşık bir yapıya dönüşmüştür. Yasal göç düzenlemelerinin temelini 1951 Cenevre sözleşmesi oluşturmaktadır. Dolayısıyla değişen göç dinamikleri açısından yasal düzenlemeler yetersiz kalmakta ve devletler arasında insan merkezli ortak göç yönetiminin eksikliği görülmektedir. 2011 Suriye krizi, uluslararası göç yönetiminin iyileştirilmesi gerekliliği konusunda önemli bir kırılma noktasıdır. *Flow Monitoring Europe* raporuna göre 2016 yılında 390 bin 432 kişi Türkiye'den Avrupa'ya göç etmiştir. Dolayısıyla Suriye krizi ile Türkiye ve AB düzensiz göçmen sorunuyla karşı karşıya kalmış ve göç politikalarını bu kapsamda şekillendirmiştir. Bu bağlamda Türkiye göçmenlere yönelik yerel düzenlemeler getirmiş ve açık kapı politikası çerçevesinde 3,5 milyon Suriyeliye ev sahipliği yapmaya devam etmektedir. Avrupa Birliği düzensiz göçmen akımına tepki olarak sınır politikalarını sıkılaştırmış ve göçün dışsallaştırılması kapsamında Türkiye ile 16 Aralık 2013 tarihli GKA'yı imzalayarak AB sınırları içerisinde yer alan düzensiz göçmenlerin Türkiye aracılığıyla anlaşma yükümlülükleri çerçevesinde kendi ülkelerine geri gönderilmesini sağlamıştır. Eleştirel teori; hegemonyanın getirdiği adaletsizlik biçimlerinin, insanın özgürleşmesi merkezinde yeniden inşa edilmesi gerekliliğini öne sürmektedir. Uluslararası göç yönetiminde aktörlerin sıklıkla kullandığı göç ve güvenlik tehdidi bağdaştırmasına farklı bir bakış açısı sunarak, kimin için güvenlik sorusu sorulduğunda devletlerin güvensizlik sorununun çözümünde yer almadığını, aksine sorunun bir parçası olduğunu savunmaktadır. Çözümün güvenlik kavramının kaynağını araştırmakla birlikte aynı zamanda uluslararası ilişkiler

disiplininde "tehdit" olarak algılanan, tanımlanan şeylerin bütün halinde incelenmesi gerektiğini savunmuştur. Çalışmada eleştirel teorinin insan merkezli özgürleştirici (*emancipatory*) yaklaşımı çerçevesinde, TR-AB GKA kapsamında yapısal eksiklikler incelenecektir. İncelemenin TR-AB GKA kapsamında yapılmasının nedeni Türkiye'nin açık kapı politikası çerçevesinde birçok göçmene ev sahipliği yaparak, göç yönetişim yapısında önemli bir konumda olmasıdır. Diğer taraftan küresel alanda, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa bölgesinde artan refah ve sosyal devlet politikaları dolayısı ile göçmen dalgalarının öncelikli hedef ülkesi konumunda olan Türkiye, Avrupa Birliği ile iş birliği içerisinde, ancak AB düzensiz göçmen sayısının gittikçe artmasıyla ulusal güvenlik endişesini ön plana koymakta ve göçün dışsallaştırılması politikasını izlemektedir. Bu çalışmayla göçün dışsallaştırılmasında temel politika olarak kullanılan TR-AB Geri Kabul Anlaşması, eleştirel özgürlükçü bakış açısıyla değerlendirilecek ve pratikteki kısa vadeli çözümlerin arkasında yatan bütüncül, insancıl hukuku dışlayan uluslararası yapısal eksiklikler tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Frontex, Geri Kabul Anlaşması, Eleştirel Teori, Özgürleştirici Yaklaşım.

Biyografiler

Elhame Yaren Bozkurt, 1998 Sakarya doğumludur. 2021 yılında Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 3,4 ortalama ile mezun olmuş ve aynı yıl içerisinde Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ana bilim dalında yüksek lisans programına başlamıştır. Uzmanlık alanı Balkanlar ve Avrupa Çalışmaları olup, Sakarya Üniversitesi Diaspora Araştırmaları Merkezi'nde öğrenci asistanlığı yapmaktadır. Bu doğrultuda insan hakları, İslamofobi ve göç alanında da faaliyetler göstermektedir.

Saadet Kartal, 1998 İstanbul doğumludur. 2021 yılında Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 3,3 ortalama ile mezun olmuş ve aynı yıl içerisinde Ege Üniversitesi Kadın Çalışmaları ana bilim dalında yüksek lisans programına başlamıştır. Çalışmalarını yoğunlukla Göç ve Kadın Çalışmaları merkezinde gerçekleştirmektedir.

Elif AKIN

İzmir Ekonomi Üniversitesi

AVRUPA BİRLİĞİ’NİN ULUSLARARASI İKLİM REJİMİNDEKİ LİDERLİĞİNİN SONU: KRİZ Mİ FIRSAT MI?

Özet

Uluslararası iklim siyasetinde son on yıldır Avrupa Birliği'nin liderliği tartışma götürmez bir konumdadır. Bu on yıl içerisinde özellikle Paris İklim Anlaşması'nın imzalanma başarısı akademik çevrelerce büyük oranda Avrupa Birliği'nin üstlendiği liderlik rolüne atfedilmektedir (Erdoğan 2018; Kuran 2019). Uluslararası iklim müzakerelerinin ortak bir zeminde yürütülebilmesi, BM Çerçeve Konvansiyonu'nun kurulması sonrası ortaya konulan ilk anlaşma olan Kyoto Protokolü'nün imzalanması süreci, Avrupa Birliği'nin sergilediği farklı liderlik özellikleri ile mümkün olabilmıştır (Karlsson vd. 2011; Parker vd. 2017). Bu özellikler farklı çalışmalarda, farklı isimlerle adlandırılmıştır. Bu tipoloji çalışmalarının en bütüncül olanı, Parker ve diğerleri tarafından (2017) çalışmada yer almaktadır. Çalışmada AB'nin uluslararası iklim müzakerelerinde izlediği politikalar Kavramsal, Emsal, Girişimci ve Yapısal Liderlik olmak üzere dört ana kategoriye ayrılmıştır. Örneğin, 2001'de ABD'nin Kyoto'dan çekilme kararı sonrası AB'nin ortaya çıkan liderlik boşluğunu doldurması Yapısal Liderlik tanımına uygunken, 2009 Kopenhag Zirvesi'nde beklentilere rağmen yeni bir iklim anlaşmasının ortaya çıkmaması bakımından başarısız olması sonrası AB'nin karşıt görüşte bulunan ülkeler arasında köprü kurma görevini üstlenmesi Girişimci Liderlik tanımına uygundur (Walker ve Biedenkopf 2018). Paris öncesi dönemde orta büyüklükte bir güç unsuru olan AB, 2015 konferansına yönelik geliştirdiği çok katmanlı stratejisiyle uluslararası güç ve çıkar dengelerine uygun olarak hareket etmiştir. ABD ve Çin gibi ülkelerle ikili anlaşmalar yoluyla, gelişmekte olan ülkelerle ise kapasite geliştirme ve koalisyon kurma faaliyetleriyle iki blok arasında arabulucu liderlik (*leadiator*) görevi üstlenmiştir (Oberthür ve Groen 2017: 1). Bütün bu çabaların sonucunda ortaya çıkan Paris İklim Anlaşması, bu yüzyılın en önemli diplomatik başarısı kabul edilmektedir ve AB'nin kararlı bir şekilde sürdürdüğü liderlik rolünün sonucudur. Paris İklim Anlaşması, Birlik'in liderliği ile uluslararası iklim rejimine yapısal şeklini veren, kısacası oyunun kurallarını ortaya koyan bir anlaşma olarak önceki anlaşmalardan ayrı bir konumda durmaktadır.

Ancak, 2021 Kasım'ında gerçekleşen Glasgow İklim Zirvesi boyunca ve sonuç bildirisinde Avrupa Birliği'nin rolü ve katkısının azlığı, Birlik'in rolünü tartışmaya açmıştır. Her ne kadar PIA'daki kuralların aynen kabul edildiği İklim Paketi (Climate Pact) ile daha önce tartışılmamış olan metan emisyonunun azaltımı konusunda taahhütlerin kabul edilmesi önemli olsa da Avrupa Birliği'nin rolü bu gelişmelerde sınırlı görünmektedir. Bu çalışmanın amacı, Paris'ten Glasgow'a doğru olan süreçte AB'nin yürüttüğü iklim diplomasisini belirtilen liderlik özellikleri bağlamında incelemek ve Glasgow'daki sınırlı etkinin nedenlerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda önce AB'nin iklim diplomasisi tarihi, Paris'ten öncesi ve sonrası olarak ikiye ayrılarak karşılaştırmalı bir biçimde incelenecek, ardından Glasgow'daki müzakereler sonrası deklare edilen sonuç bildirisine ile AB'deki karar verici aktör ve kurumların Glasgow öncesi ve sonrası yaptıkları açıklamalar ile karşılaştırılacaktır. Sonuç kısmında ise ortaya konulan nedenlerin AB'nin uluslararası iklim diplomasisindeki liderliğinin seyrinin önümüzdeki yıllarda nasıl olacağı yönündeki beklentiler dile getirilecektir. AB'nin uluslararası rejim üzerindeki etki gücünün görünürdeki azlığının gelecek iklim anlaşmaları için bir kriz yaratması beklenmemekle birlikte, bu durumun AB dışındaki aktörler için fırsatlar doğurması yönünde bir beklenti söz konusudur. Bu çalışmanın son yıllarda akademik çevrede daha fazla tartışmaya başlanan AB iklim diplomasisi ile çevre ve iklim liderliği konseptleri üzerine yapılan çalışmalara katkı sunması amaçlanmaktadır.

Biyografi

Elif Akın, 2019 yılında İzmir Ekonomi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden AB Çalışmaları Sertifikası ile mezun oldu. Hala aynı üniversite ve bölümde Yüksek Lisans eğitimini sürdürmektedir. Yüksek Lisans tezinde Bergama ve Cerattepe hareketleri örnekleri üzerinden Türkiye'deki maden karşıtı hareketlerin söylemsel olanaklarını toplumsal hareketler literatürünü kullanarak ele almaktadır. 2021'in Mayıs ayında British Columbia Üniversitesi'nin “*Unpredictable Environments: Politics, Ecology, Agency*” başlıklı konferansın “*Environmental Aesthetics*” başlıklı panelinde “*How Music Makes the People Come Together? Example from Bergama, Turkey*” başlıklı araştırma önerisini sundu. Aynı yılın Haziran ayında AB Yeşil Haftası kapsamında İzmir Katip Çelebi Üniversitesi tarafından online olarak gerçekleştirilen etkinlikte “Türkiye'de Çevre Hareketlerinin Dünü ve Bugünü: Bir Karşılaştırma” başlıklı araştırmasını sundu. Çalışma alanları arasında Toplumsal Hareketler, Çevre Siyaseti, AB Bütünleşmesi, Kent ve İklim Diplomasisi gibi konular yer almaktadır.

Elif Şeyma ŞİŞMAN

Ankara Üniversitesi

ANTROPOSEN ÇAĞDA İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE AVRUPA BİRLİĞİ

Özet

Geleneksel anlamıyla devletleri ana aktör olarak gören ve devletler arası ilişkileri inceleyen Uluslararası İlişkiler disiplini Soğuk Savaş sonrası bir dönüşüm geçirmiş ve göç, insan hakları, demokrasi, çevresel sorunlar gibi birçok konunun birçok yeni aktörle ele alındığı bir boyut kazanmıştır. Günümüzde uluslararası sistemin analizi uluslararası ilişkiler, sosyoloji, ekonomi, ekoloji gibi birçok disiplini de gündemine alan bütüncül bir bakış açısı gerektirmektedir. Yaşadığımız post-endüstriyel çağda küresel boyutta birçok fırsat ve tehditle karşı karşıya kalınmaktadır. Krizlerle dolu bir çağ olarak nitelendirilen bu yeni dönem salgın hastalıklar, iklim değişikliği, siber güvenlik gibi yeni tehditlerin şekillendirdiği ve küresel anlamda sorumluluk ve mücadele gerektiren bir düzeni başlatmıştır. Etkileri ve sonuçları itibarıyla sınırları aşan ve küresel anlamda sürdürülebilir politikalar gerektiren iklim değişikliği bu bağlamda ulus devletler, uluslararası örgütler, sivil toplum örgütleri gibi birçok aktörün yüzleşmesi gereken bir kriz halini almıştır.

İklim değişikliği, büyük oranda insan kaynaklı faaliyetlerin sonucu olarak karşımıza çıkan aşırı hava olayları, kuraklık, okyanus seviyelerinin yükselmesi gibi doğal etkilerinin yanı sıra küresel boyutta gıda ve su kıtlığı, ekonomik kriz, çatışma ve yeni göç dalgaları oluşturması itibarıyla sosyal anlamda da yıkıcı etkileri olması beklenen bir krize işaret etmektedir. Bu etkileriyle iklim krizi, doğa ve insan ilişkisinin sorgulanması ve ekolojik dengenin gözetilmesi bağlamında kolektif bir bilinç ve çaba gerektiren bir olgudur. Böyle bir dönemde *sui-generis* ve ulus üstü unsurları içeren yapısıyla Avrupa Birliği küresel bir lider olma hedefi doğrultusunda yeni bir strateji benimsemiştir.

Avrupa Birliği dünyada eşi olmayan bir örgütlenme biçimi olarak ekonomik bütünleşmenin başarılı bir örneğidir. Ancak halkların bütünleşmesi ve entegrasyonun nihai aşaması olan siyasi bütünleşmenin henüz gerçekleşmediği göz önünde bulundurulduğunda entegrasyonun tamamlanmış değil, devam eden bir süreç olduğu görülmektedir. Devam eden entegrasyon süreci ise pürüzsüz bir süreç olmaktan uzaktır. Günümüzde Avrupa Birliği bir taraftan kendi

varoluşunu yeniden anlamlandırma ve uluslararası siyasette normatif bir güç olma yönünde girişimlerde bulunurken öte yandan kendi içerisindeki hoşnutsuzluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bununla birlikte Avrupa Birliği'nin bölgesel ve küresel anlamda etki yaratacak politikalar geliştirme girişimleri görülmektedir.

Avrupa Birliği çevre politikalarını gündeminde tutmuş ve 2019 yılında başlattığı yeşil dönüşümle birlikte iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini öngörebilmek ve yol açabileceği zararları en aza indirmek amacıyla azaltım ve uyum stratejileri geliştirmeye başlamıştır. Bu politikalarla Avrupa Birliği ekolojik unsurları içeren yeni bir bütünleşme modeli gerçekleştirme kapasitesine odaklanarak krizlerden yeni fırsatlar yaratma bağlamında hareket etmektedir. Çalışmanın amacı da post-endüstriyel dünyadaki sosyokültürel ve ekonomik sistemin iklim krizi ile ilişkisinden yola çıkarak yeni bir yaşam formunun belirlenmesini etik açılarından değerlendirmek ve kendisini bu dönüşümün lideri olarak tanımlayan Avrupa Birliği'nin yeni politikalarının olası etkilerini sorgulamaktır. Avrupa Birliği bu yeni çağı karşılamada ulus devletlerin ötesinde neler yapabilir, potansiyeli ve sınırlılıkları nedir gibi sorulardan yola çıkmıştır.

Biyografi

Elif Şeyma Şişman, Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2014 yılında mezun olmuştur. Lisans eğitiminin bir dönemini Erasmus programıyla Roma La Sapienza Üniversitesi'nde geçirmiştir. Yüksek lisans eğitimini Salento Üniversitesi Jeopolitik ve Uluslararası Çalışmalar alanında tamamlayarak 2019 yılında Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümü Avrupa Birliği ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler anabilim dalında başladığı doktora eğitimine tez aşamasında devam etmektedir. Avrupa çalışmaları ve Avrupa Birliği, iklim değişikliği, uluslararası güvenlik gibi alanlarla ilgilenmektedir. İyi derecede İngilizce ve İtalyanca bilmektedir.

Esengül GÜLLER

Marmara Üniversitesi

STRATEJİK PUSULA’NIN AVRUPA BİRLİĞİ’NİN NORMATİF GÜÇ KİMLİĞİ VE AVRUPA GÜVENLİĞİNE OLASI ETKİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Özet

Çalışma temel olarak, Avrupa Birliği'nin son dönemde gündemini meşgul eden 'stratejik egemenlik (*strategic sovereignty*) / stratejik otonomi (*strategic autonomy*) tartışmaları ışığında geliştirilmeye çalışılan Stratejik Pusula (*strategic compass*) üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı: Avrupa Birliği'nin giderek jeopolitik tehditlere odaklanarak bu tehditlerle mücadele için askeri gücünü geliştirip çok kutuplu sistemde 'sert güç' olma amacında olup olmadığı; bu durumun Avrupa Birliği'nin uzun yıllardır uluslararası arenadaki etkisini dayandırdığı 'normatif güç' kimliği ile ne ölçüde uyumlu ya da çelişkili olduğu; bu doğrultuda, Stratejik Pusula inisiyatifinin başta Türkiye olmak üzere Avrupa Birliği'nin yakın çevresi ve komşularıyla olan ilişkilerini ve dolayısıyla Avrupa güvenliğini ne yönde etkileyeceği sorularını tartışmaktır. Çalışma bu bağlamda, Normatif Güç Avrupa ve Stratejik Pusula temelindeki farklılıkları inceleyerek “gücün dilini kullanmayı öğrenen bir Birlik” düşüncesinin Avrupa Birliği'nin komşuları ile ilişkileri ve Avrupa güvenliği üzerindeki olası etkileri üzerine bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Normatif Güç Avrupa, Stratejik Pusula, Jeopolitik Birlik, Jeopolitik Tehditler, Avrupa Güvenliği

Biyografi

Esengül Güller, 2005-2010 arasında Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2011-12 döneminde University of Portsmouth'da Avrupa Çalışmaları (European Studies) bölümünde eğitim almıştır. 2013 yılında Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü'nde Avrupa Birliği Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce) Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başlayarak “*The ENP As A Part of European Security*” başlıklı teziyle derecesini almıştır. 2020 yılından itibaren ise Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü'nde doktora eğitimine devam etmektedir.

Fatma Ayperi Tuğçe AYBAR

Akdeniz Üniversitesi

EĞİTİMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFENİN OLASI ETKİLERİ

Özet

Sürdürülebilirlik; süreklilik ve insan yaşamın bu sürekliliğe göre biçimlendirme anlamını içermektedir. İnsanın yaşamsal temel gereksinimleri konusu doğanın ve farklı faktörlerin etki ettiği bir konudur. Sürdürülebilir yaşam, günümüzde üzerinde çalışılan bir alan olup sürdürülebilir yaşam için sürdürülebilir bir eğitim anlayışından söz etmek mümkündür. Eğitimde sürdürülebilirlik, toplumsal yaşamı doğrudan etkileyebilecek bir potansiyeli içinde barındırmaktadır. Eğitimde çevrimiçi ve çevrimdışı olarak kullanılan materyaller, kurslar ve ders imkanları internet siteleri ve bazı platformlar aracılığıyla yürütülen eğitim anlayışı sürdürülebilir eğitimin olanaklarını artırmaktadır. Covid-19 pandemisiyle birlikte bu eğitim olanaklarına dayalı bir eğitim anlayışı yürütülmüştür. Pandeminin eğitimin çevrimiçileşmesine katkısı bulunmaktadır. Yaygın kullanım eğitimde sürdürülebilir bir anlayışın yerleşikliğine olanak tanıyabilmektedir. Çocuklarla felsefe veya çocuklar için felsefe 1970lerden beri yapılmakta olan yaratıcı, eleştirel, işbirlikçi ve özenli düşünme temelinde yapılan uygulamalı bir alandır. Çocuklarla felsefe etkinliklerinde sorgulamak önem arz eder. Çocukların kendi düşüncelerini oluşturmaları ve düşünme biçimlerinde nedenleri keşfetmesi bu sorgulamanın sürdürülmesiyle mümkün hale gelmektedir. Gelecek nesillerin gereksinimlerinin farkında olmak ve buna yönelik yapılabilecek düzenlemelerde eğitim hayati önem arz etmektedir. Sürdürülebilir eğitim anlayışında çocuklarla felsefe etkinliklerinin yer alması; eleştirel, yaratıcı ve işbirlikçi düşünme sayesinde çocukların dünyayı anlama ve anlamlandırma çabası yönünde katkı sağlayabilir. Yaşamda yer alan temel sorular üzerine düşünmek, farkındalığın gelişmesi; insanın toplumsal yaşamdaki etkinliğinin farkında olmasını sağlaması yönünde etki edebilir. Çocuklarla felsefe sürdürülebilir bir eğitimde farkındalık oluşturma, eleştirel düşünmenin yolunu açabilmesi bakımından önemli olabilir. Bu noktada çevrimiçi ve çevrimdışı yürütülen faaliyetlerde çocuklarla felsefenin yer alması sürdürülebilir yaşamın ve sürdürülebilir bir eğitimin mümkün olmasında etkisini gösterebilir. Araştırmada

sürdürülebilir eğitim anlayışları ve çocuklar için felsefenin sürdürülebilir eğitimde oluşturabileceği olası etkiler ele alınmaktadır.

Biyografi

Fatma Ayperi Tuğçe Aybar, 1991 Ankara doğumludur. Lisans eğitimini Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini Akdeniz Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde tamamlamıştır. Yüksek lisans tezi “*Filozoflara Göre Çocuk: Tarihsel Bir Çalışma*” adında olup tezde çocuk ve çocukluk kavramlarının filozofların görüşlerinde nasıl ele alındığını, kavramın tarihsel süreçte nasıl bir değişime uğradığını ele almaktadır. Şu anda Akdeniz Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde doktora öğrencisidir.

Firdevs AKTAŞ

Dokuz Eylül Üniversitesi

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYE ÜLKELERİNDEKİ RADİKAL SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK MİLLİYETÇİ SÖYLEMLERİ: FRANSA ULUSAL BİRLİK ÖRNEĞİ

Özet

Avrupa Birliği'nin siyasi ortamı 2008 Euro krizinin yaşandığı zamandan bugüne kadar çalkantılı olmuştur. Birlik her kriz sonrasında toparlanmayı başarmışsa da yeni krizler peşini bırakmamıştır. Suriye krizi ve Ortadoğu'dan gelen göç akışı, Ukrayna krizi ve Brexit süreci Birlik'in mücadele etmesi gereken krizlerden olmuştur. Popülist partiler böyle bir ortamda kendilerini göstermeyi başarmışlardır. Özellikle radikal sağ popülist partilerin Avrupa siyaseti içerisinde başarılı olmaları krizlerle doğru orantılı olmuştur. AB'nin krizlerle dolu siyasi ortamına radikal sağ popülist partiler bütün memnuniyetsizliklerini dile getirerek dahil olmuştur. Birlik'in çekirdek ülkelerinden biri olan Fransa'da Marine Le Pen ve partisi Ulusal Birlik 1 en güçlü radikal sağ popülist partilerden biri haline gelmiştir. Ana muhalefet partisi olması bu gücün en önemli göstergesidir. Bir popülist partinin bu derece güçlenip ana muhalefeti oluşturması AB siyasetini tehlikeye sokmaktadır. Çünkü Avrupa Parlamentosu'nda (AP) alınan kararlara karşı verilen oylamaları, halk ile olan ilişkileri ve özellikle Avrupa şüpheci tavırları ciddi siyasi sonuçlar doğurmaktadır.

Avrupalı politikacılar siyasi ve ekonomik olaylarla baş etmeye çalışırken dünya kuraklık, buzulların erimesi, deniz seviyesinde yükselme gibi felaketlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bunlar iklim değişikliği ve çevresel bozulmanın ciddi etkileri olarak ortaya çıkmıştır. Bu etkiler AB genelinde de kendisini göstermiş ve can kayıplarına neden olmuştur. Portekiz ve Yunanistan orman yangınlarına; İrlanda, Hollanda ve Almanya gibi ülkeler tarım ürünlerinin azalmasına ve buzulların erimesine tanık olmuştur. Bu süreçte gerek ulusal gerekse uluslararası çapta yetersiz de olsa önlemler alınmaktadır. Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması iklim değişikliğine yönelik atılan ciddi somut adımlar olmuştur. Ancak Avrupa'nın siyasi ortamındaki radikal sağ popülist partiler iklim değişikliğine yönelik şüpheci bir tavır takınmışlar ve komplo teorileri üretmeye başlamışlardır. İklim politikalarına karşı çıkarak iklim değişikliğini yalanlamışlardır. Almanya'da

2008 krizinden sonra ortaya çıkan Almanya İçin Alternatif Partisi (AfD) iklim değişikliğini inkâr etmiş; iklim aktivisti olan Greta Thunberg'e karşı alaycı bir tavırla yaklaşmıştır. AB'nin Almanya gibi diğer çekirdek ülkelerinde de iklim şüpheci yaklaşımlar kendisini göstermiştir. Adelphi'nin yaptığı araştırmaya göre Hollanda'da Geert Wilders'in başkanı olduğu Özgürlük Partisi (PVV) Paris Anlaşması dâhil AP'de ele alınan tüm AB iklim ve enerji politikalarına karşı oy kullanmıştır. Fransa'da ise Ulusal Birlik vekilleri Paris Anlaşması oylaması sırasında çekimser oy kullanmış ve AP'de de çoğu zaman çekimser kalmış; sıfır karbon ve emisyon azaltımı politikalarına da karşı oy vermiştir. Aynı zamanda iklim politikalarının uluslararasılaştırılmasına karşı çıkmışlardır. 2019'a gelindiğinde Le Pen'in “Çevrecilik vatanseverliğin çocuğudur. Eğer göçebeyseniz çevreci değilsiniz...” diyerek iklim değişikliği ile ilgili göçmenleri suçlamıştır. Parti zaman içerisinde eko-milliyetçi bir tavır bürünerek iklimi millileştirmiş ve iklim değişikliğinin nedenini de göçmenlerin üzerine yıkmıştır. Le Pen yakın çevrenin doğal olarak ulusal olduğunu ve Küresel Güney göçmenlerinin homojenlik ve yerellik için tehdit oluşturduğunu iddia etmiştir. Eko-faşizme kadar giden iklim değişikliğine yönelik olarak göçmen karşıtlığı yapılması, AB siyaseti içindeki bu iki önemli sorunu da çözmede engel oluşturmaktadır. Bu çalışma radikal sağ popülist partilerin iklim değişikliğine niçin karşı duruş sergilediği sorusunun cevabını aramaktadır. Ulusal Birlik özelinde bu cevabı ararken, nitel araştırma yönteminden söylem analizi kullanılmış ve parti tüzüğü, parti başkanının ve vekillerinin röportajları, sosyal medya içerikleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Popülizm, Ulusal Birlik.

Biyografi

Firdevs Aktaş, 1994 yılında Uşak'ta doğmuştur. İlköğretim, Ortaöğretim ve Liseyi Ayvalık'ta, Lisansı ise İzmir'de Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamlamıştır. Lisansın son döneminde Herkes İçin Ruh Sağlığı isimli yerel bir dernekte 1 aylık staj yapmıştır. Stajda derneğin saha faaliyetlerinde ve idari görevlerinde yer alan Aktaş, aynı dernekte İdari Asistan pozisyonunda, Avrupa Birliği IPA 2 fon programı kapsamında 2 sene boyunca tam zamanlı olarak görev almıştır. Çalışma süresi boyunca Avrupa Birliği ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği tarafından verilen çeşitli eğitimlere katılmış, derneğin saha çalışmalarında ve idari/mali işler departmanında çalışmıştır. 2 yıllık çalışma hayatının ardından İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Avrupa Birliği Tezli Yüksek Lisans'a başlayan Aktaş, Yüksek Lisans ders döneminin ardından sualtı robotiği ve yenilebilir enerji sektörü alanında çalışan bir firmada Yönetici Asistanı pozisyonunda işe başlamıştır. Şu an hala görev aldığı işinde Avrupa Birliği projeleri, TÜBİTAK projeleri ve idari ve finansal işlerde çalışmaktadır. Aynı

zamanda İklim Değişikliği üzerine tez yazmaya devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir. Arapçası A2 seviyesinde olup dil eğitimine devam etmektedir.

Fitnat Cansu ÜNAL ÖNGÖREN

Marmara Üniversitesi

AB'NİN DİJİTAL DENKLEMİ: BİLGİ-ÖZNE VE GÜÇ-İKTİDAR İLİŞKİLERİNİN AB BAKIŞ AÇISIYLA YENİDEN DÜZENLENMESİ

Özet

Dijital teknolojilerin günlük yaşamın bir parçası olması ile birlikte veri artık çok daha değerli bir kaynaktır. Çevrimiçi dünyada dijital olarak üretilen ve tüketilen ilişkiler üzerinden özneler ve nesnelere yaratılmaktadır. Bu durum özellikle verinin epistemolojik ve ontolojik değişimine neden olurken uluslararası sistem bu bağlamda yeniden yapılandırılmaktadır. Böylelikle bilgi-özne ve güç-iktidar arasındaki bağlantı bir kez daha inşa edilmektedir. Söz konusu süreç sadece özneye ilişkin düzenlemelere değil, aynı zamanda ulus devletler ile küresel teknoloji şirketleri arasındaki güç mücadelesine de temas etmektedir. Dijital öznellik ile birlikte dijital güvenlik, mülkiyet ve egemenlik konuları ön plana çıkmaktadır. Tam bu aşamada Avrupa Birliği (AB) hem kendi dijitalleşme sürecine hem de küresel teknoloji şirketleri, ulus devletler ve bireyler arasındaki dengeye ilişkin birtakım normatif düzenlemeler geliştirmektedir. Verinin bu denli önemli olduğu, bilgiyi belirlediği, özneyi şekillendirdiği bir dünyada AB, kendine has iktidar modelleri ortaya koymakta; uluslararası sistemi kontrol ve disipline etmeye çalışmaktadır. Foucault'nun post-yapısalcı yaklaşımını benimseyen bu çalışma AB'nin aldığı pozisyona dair iki ana mesele üzerine yoğunlaşmaktadır. İlki AB'nin "dijitalleşen öznenin maruz kaldığı öznellik pratikleri" hakkında geliştirmiş olduğu iktidar süreçleridir. Diğeri ise AB'nin "küresel teknoloji şirketlerine karşı ortaya koyduğu kontrol ve disiplin mekanizmaları"dır. Bir taraftan Avrupalı dijital özneye eleştirel bir bakış açısı ile odaklanan bu çalışma; diğer taraftan küresel teknoloji şirketlerinin ulus devletlerin meşruiyet alanlarını nasıl ihlal ettiğini açıklamaya odaklanmaktadır. Çalışma verinin dijitalleşen dünyanın en önemli kaynağı haline gelmesiyle değişen iktidar modellerini ve bireyin idaresini davranışa dönüştüren teknolojileri AB örneği üzerinden analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Veri, dijitalleşme, bilgi, iktidar, Foucault, AB.

Biyografi

Fitnat Cansu Ünal Öngören, 12 Haziran 1987 yılında doğmuştur. 2004-2010 yılları arasında Yeditepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2008-2009 yılları arasında Erasmus programı ile İtalya'da bulunan Bologna Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde eğitim görmüştür. Bologna Üniversitesinde eğitim aldığı süre içinde Avrupa yerel yönetimler ekonomisine odaklanmıştır. İtalya-İngiltere ülkelerinin yerel yönetimleri ve sağlık politikalarını karşılaştırmalı olarak çalışmıştır. Lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2010-2012 yılları arasında Galatasaray Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde yüksek lisansını tamamlamıştır. Özel Ermeni Getronagan Lisesinde yaklaşık bir yıl süren derinlemesine mülakat ve anket çalışmalarının sonunda "*Ermeni Liselerinin Ermeni Kültürü ve Ermeni Kimliğini Öğrencilerine Aktarmadaki Rolü*"nü kapsayan yüksek lisans bitirme tezini Galatasaray Üniversitesine sunmuştur. 2012 yılında Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsünde başladığı Avrupa Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler doktora programına halen devam etmektedir ve AB'nin dijital güvenliği ve değişen bilginin doğasına ilişkin AB'nin aldığı politik pozisyonu konu alan ve post-yapısalcı yaklaşımı benimseyen bir doktora tezi çalışmasını yürütmektedir. 2012-2014 yılları arasında Haliç Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışan Ünal Öngören, 2014 yılından itibaren şehirler arası yolcu taşımacılığı, terminal işletmeciliği, alışveriş merkezi işletmeciliği, güneş enerjisi üretimi üzerine faaliyet yürüten Yeni Ses Kütahya Astur şirketinde yöneticilik yapmaktadır.

Hakan YAPAR

Universidad Carlos III de Madrid

TÜRKİYE-AB YEŞİL MUTABAKATININ TEŞEKKÜLÜ: DAHA YEŞİL BİR FARKLILAŞTIRILMIŞ ENTEGRASYONA DOĞRU MU?

Özet

Türkiye AB için önemli bir ticaret ortağı, bir aday ülke ve aynı zamanda Avrupa jeo-ekonomik çıkarları için anahtar bir stratejik aktördür. Bununla birlikte uzunca bir zaman iklim eylemi açısından zayıf bir aktör olarak görülmüştür. Türkiye-AB ilişkileri son yıllarda iyice zorlu süreçlerden geçmektedir. Her ne kadar üyelik çerçevesi önemini yitirse de 'şaşırtıcı' bir şekilde Türkiye uzun zaman sonra iklim gibi gayet inatçı olduğu bir politika alanında AB ile uyum yoluna girmiştir. Türkiye'nin çok kısa bir zaman zarfı içinde oldukça şaşırtıcı bir biçimde Paris Anlaşması'nı onaylaması, Avrupa Yeşil Mutabakatıyla büyük oranda uyumlu olarak 2053'ü iklim nötr olmak için hedef ilan etmesi, yine Avrupa müktesebatıyla uyumlu iklim kanunu çıkarma çalışmalarına başlaması ve yıllardır sürüncemede olan AB Emisyon Ticaret Sistemi ile uyumlu bir Emisyon Ticaret Sistemi kurma çalışmalarını hızlandırması Türkiye-AB ilişkilerinde giderek baskınlaşmaya başlayan bazı dinamikleri anlamak ve ilişkilerin geleceğine ışık tutmak bakımından izahata muhtaçtır. Bu bağlanma, bu çalışma kavramsal çerçevesi ve ampirik bulguları itibariyle bahsi geçen dinamiklerin ağırlıklı ve birincil olarak jeo-ekonomik dinamikler olduğunu öne sürmektedir. Dahası, bu çalışma bahsi geçen jeo-ekonomik dinamiklerin baskınlaşması neticesinde Türkiye'nin iklim politikasında AB ile uyum yoluna girmesinin bir Türkiye-AB Yeşil Mutabakatına zemin hazırladığını ön görmektedir. Ayrıca, teşekkül etmekte olan Türkiye-AB Yeşil Mutabakatının Türkiye-AB ilişkilerinde daha yeşil bir (harici) farklılaştırılmış entegrasyon bağlamında göç iş birliğini geride bırakarak 'dinamik birlikteliğin' merkezi sürücüsü olacağını ön görmektedir. Kavramsal çerçevesinde jeo-ekonomi ve (harici) farklılaştırılmış entegrasyonu birleştirmesi itibariyle bu çalışma Türkiye-AB çalışmaları literatüründe son zamanlarda gözlenen sıkışmayı aşmak için bir katkı olarak görülebilir. Anahtar paydaşlarla yapılan yarı-yapılandırılmış mülakatlar ve açık kaynak bilgi toplama yöntemiyle elde edilen nitel veriler çalışmanın ampirik temelini oluşturmuştur. Bu anlamda bu çalışmanın bir kavramsal-ampirik çalışma olduğu söylenebilir.

Biyografi

Hakan Yapar, yüksek lisans eğitimine Madrid III. Carlos Üniversitesi Jeopolitik ve Stratejik Çalışmalar programında devam etmektedir. Lisans derecesini 2020 yılında Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünden almıştır. Lisans eğitimi sırasında İstanbul Politikalar Merkezi'nde Araştırma ve İdari İşler Stajyerliği yapmanın yanı sıra 2019 yılında Fransa'da bulunan Sciences Po Lille'de Erasmus+ değişim öğrencisi olarak eğitim almıştır. Yapar, anadili olan Türkçe'nin ve akıcı İngilizcenin yanı sıra orta seviye Fransızca da konuşmaktadır. Halen ABD merkezli *The International Scholar* uzman ağının Geniş Avrupa programında Araştırma Asistanlığı yapmaktadır ve yüksek lisans tez çalışmalarını devam ettirmektedir.

Huriye Dilbeste TOMUR

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI'NIN SÜRDÜRÜLEBİLİR MAVİ EKONOMİDEKİ GÖRÜNÜMÜ: AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE KIYI TURİZMİ

Özet

Günümüzde çevresel tehditlerin artmasına bağlı olarak çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğinin önemi ortaya çıkmıştır. Toplumlar çevresel farkındalığın artması ve çevreyi koruma bilincinin sağlanması için çalışmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir mavi ekonomi kavramı, deniz ve okyanuslar ile ilgili sektörlerde ekonomik büyümeyi sağlarken doğal kaynakların korunmasını ve etkin kullanımını hedeflemektedir. Avrupa Komisyonu tarafından yürütülen bir politika girişimi olan Avrupa Yeşil Mutabakatı ise AB'yi iklim nötr hale getirmek ve sürdürülebilir AB ekonomik politikasını gerçekleştirmek için ortaya konulmuştur. Avrupa Yeşil Mutabakatı, temiz bir çevre odaklı olarak yeni istihdam alanları oluşturur ve hayat kalitesinin yükselmesini amaçlar. Bu amaçların deniz ve okyanuslar ile ilgili sektörlerde gerçekleştirilebilmesi için sürdürülebilir mavi ekonomi kavramı önem taşımaktadır. Çalışmamızda mavi ekonomi sektörlerinden biri olan kıyı turizmi kavramı ele alınıp kıyı turizminin çevresel ve iklimsel etkileri üzerinde durulacaktır. AB ve Türkiye kıyı turizmi örneğinde çevreye duyarlı politikalar ve bunların zaman içerisindeki gelişimi incelenecektir. Çevreye duyarlı kıyı turizmi stratejisi ve sektördeki ekonomik fırsatlar analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevresel farkındalık, kıyı turizmi, mavi ekonomi, sürdürülebilirlik, yeşil mutabakat.

Biyografi

Huriye Dilbeste Tomur, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde araştırma görevlisidir. 2017 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'den mezun olmuştur. 2019 yılında yüksek lisansını Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü'nde "The Analysis of Competition Infringements in RORO Transportation in the light of Sample Cases From EU and Turkey" isimli tez ile tamamlamıştır. Karataş Hukuk Bürosu'nda stajyer avukat olarak çalışmış olup, 2018 yılından beri İstanbul Barosu'na kayıtlı avukattır. Uluslararası Kıbrıs

Üniversitesi İngilizce İşletme bölümünde doktora tez aşamasında olup, 2022-23 Akademik yılı Güz döneminde mezun olması beklenmektedir. Akıcı düzeyde İngilizce ve orta düzeyde İspanyolca bilmektedir.

İrem NART

Kocaeli Üniversitesi

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI TEMELİNDE KÜRESEL BİR SORUN OLARAK İKLİM GÖÇMENLERİ

Özet

Küresel ısınma ve iklim değişikliği son yüzyılın önemli bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Giderek “kriz” haline gelen bu sorun, küresel bir aktör olma potansiyeli taşıyan Avrupa Birliği tarafından da geçtiğimiz yıl ele alınmış ve Avrupa Parlamentosu’nun 24 Haziran 2021 tarihinde küresel çapta bir eylem planı başlatma çağrısı olarak değerlendirilen Yeşil Mutabakat isimli yasayı onaylaması, iklim değişikliği ile yakından ilgili bir olguyu gündeme getirmiştir: İklim Göçmenleri.

Sınırlar İçi Yer Değiştirmeleri İzleme Merkezi’nin (IDMC) 2019 yılındaki raporunda da dikkat çektiği üzere, sınırlar içinde yer değiştiren 33,4 milyon kişinin yarısından fazlasının iklim değişikliğine bağlı olarak yerleşim bölgelerini terk etmesi, mevcut mülteci tanımlarının henüz kapsamadığı bu göçmenlerin özellikle geç kalınacak bir eylemsizlik halinde sınırlar arası göç eden önemli kitleler haline geleceği anlamı taşımaktadır. Bu noktada çalışma, AB Yeşil Mutabakatının yalnızca iklim değişikliğine karşı küresel eylem planı olmadığını, Avrupa’ya Fas ve Tunus’tan gerçekleşen yoğun göç akımları da dikkate alındığında iklim değişikliğine bağlı olarak bu coğrafyalarda yaşanacak muhtemel tahribatın sonucunda ortaya artacak olan iklim göçmenlerinin hareketini de önleme amacı taşıdığını savunmaktadır. Buradan hareketle çalışma, Avrupa Yeşil Mutabakatını iklim göçmenleri sorunu perspektifinde analiz etmekte ve mutabakatın önerdiği çözüm yolları ile iklim göçü olgusunu bir temelde birleştirmeyi amaçlarken “Yeşil Mutabakatın iklim göçmenleri sorununa nasıl çözümler üretebileceği” sorusuna cevap bulmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, İklim Göçmenleri, Yeşil Mutabakat, İklim Krizi.

Biyografi

İrem Nart, Lisans öğrenimini son yılını değişim öğrencisi olarak öğrenim gördüğü Anglo-American University olmak üzere, İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde onur öğrencisi olarak tamamlamıştır. Aynı

zamanda İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yandal Programını da başarı ile bitirmiştir. Mezuniyeti ile birlikte lisans eğitiminde kazandığı akademik becerilerini geliştirme çabası doğrultusunda, 2018 yılında bir düşünce kuruluşu olan SETA'da Avrupa Çalışmaları masasında yaptığı üç aylık staj ve “12.Boğaziçi Üniversitesi: AB'nin Geleceği” temalı çalıştayda yer almak çalışma alanını belirleme noktasında oldukça farklı pencereler açmıştır. Bu doğrultuda yüksek lisans öğrenimini tam burslu olarak kabul edildiği Sabancı Üniversitesi *European Studies* yüksek lisans programını tez danışmanı Prof. Dr. Senem Aydın-Düzgüt danışmanlığında yazdığı “*Think Tanks and their Attitudes towards the EU: Sceptic or Supportive*” başlıklı teziyle 2020 yılında tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimi boyunca çeşitli araştırma alanlarına sahip hocalardan ders alma şansı bulan Nart, birinci sınıf lisans derslerine yardımcı olmaktan sorumlu olduğu asistanlık görevi ile de akademik tecrübe kazanma imkânı bulmuştur. Aldığı bu eğitimler ve kazandığı deneyimler gelecekte akademisyen olma hayalinin kilometre taşları olmuştur. Şu anda ise Kocaeli Üniversitesi AB Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda 2020 yılından bu yana araştırma görevlisi olarak çalışmakta, aynı zamanda doktora eğitimine de bağlı bulunduğu üniversitenin AB Çalışmaları Programı'nda devam etmektedir.

Nagihan SÖYLEMEZ

Dokuz Eylül Üniversitesi

2021 GIDA FİYAT KRİZİ: AVRUPA ORTAK TARIM POLİTİKASI'NIN ETKİLERİNİ COVID-19 SALGINI SONRASINDA YENİDEN DÜŞÜNMEK

Özet

2021 küresel gıda fiyat krizi, enerji krizi, tarım girdi fiyatlarında yaşanan artışlar, Covid-19 salgını ve iklim değişikliğinin yarattığı koşulların da etkisiyle gıda güvensizliğini Avrupa Birliği'nin (AB) özellikle Orta ve Doğu Avrupa (ODA) ülkeleri ile Türkiye için yeniden ciddi bir sorun haline getirmiştir. Halihazırdaki literatür, Dünya Ticaret Örgütü ve Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası'nın (OTP) her soruna tek bir reçete ile yanıt veren tarımsal politikaların kendini yenileyen gıda fiyat krizlerinin altında yatan temel neden olarak değerlendirmektedir. Bununla birlikte, 2021 gıda fiyat krizini önceki krizlerden ayıran Covid-19 salgını çerçevesinde bir değerlendirme henüz yapılmamıştır. Bir diğer eksik ise, 2021 Aralık ayı itibarıyla OTP'de yapılan reformların, var olan sorunlara ne ölçüde yanıt verebileceğine ilişkindir. Bu bağlamda, bu çalışma, gıda fiyat krizinin en yoğun olarak hissedildiği Macaristan, Polonya, Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'ye ilişkin ikincil kaynakların yanı sıra Dünya Bankası (DB), Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (BMGTÖ), Eurostat ve İktisadi İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (İİKB/OECD) verileri ele alınarak bir araştırma yürütmeyi hedeflemektedir. Öncül veriler, yapılan reformların mevcut krize yanıt verme konusunda ve gelecek krizleri önleme aşamasında yetersiz kalacağını göstermektedir. Halihazırda Birlik içinde göç ve mülteci krizine ilişkin, ulusal egemenliği vurgulayan Avrupa şüpheli hükümetler tarafından yönetilen, Polonya ve Macaristan ile, merkeze yakın koalisyon hükümetinin ya da merkez sağ hükümetler tarafından yönetilen Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'nin seçilmesi ülkelerin kriz karşısında OTP'ye temelinde Avrupa şüpheli tutumu güçlendirip/güçlendirmeyeceğine de belirli ölçülerde ışık tutmaya çalışacaktır. Zira artan gıda fiyatları, Birlik içi ilişkileri ve üçüncü ülkelerle olan ilişkilerde gerilimleri artırma riskini beraberinde getirmektedir. Bu bakımdan, bu çalışma gıda fiyat krizi nedeniyle artan gıda güvensizliğinin yaratacağı politik sorunların hem Birlik içi hem de AB-Türkiye ilişkilerine olan etkilerinin incelenmesi bakımından önem kazanmaktadır.

Biyografi

Nagihan Söylemez, Lisansını Ege Üniversitesi, yüksek lisansını İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Uluslararası ilişkiler bölümünde “*Avrupa Birliği Göç Politikaları: Suriye Mülteci Krizinin Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerine Yansımaları*” başlıklı tezini savunarak tamamlamıştır. Doktora eğitimine Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde devam etmektedir. Uluslararası ilişkiler teorileri, Avrupa Birliği, uluslararası göç ve popülizm ile gıda güvenliği temel araştırma alanları arasında yer almaktadır. Aynı zamanda 2020 yılı itibariyle, İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler bölümünde araştırma ve öğretim asistanlığına devam etmektedir.

Okan CAN

Dokuz Eylül Üniversitesi

BREXIT SONRASI DÖNEMDE BAĞIMSIZ BİR İSKOÇYA'NIN AB ÜYELİĞİ POTANSİYELİ

Özet

Brexit'in gerçekleşmesinin ardından İskoçya Başbakanı Nicola Sturgeon İskoçya'nın Brexit referandumunda %62 oranında AB (Avrupa Birliği) yanlısı bir tutum göstermesinin 2014 yılında gerçekleşen ve BK'de (Birleşik Krallık) kalma yönünde sonuçlanan İskoç bağımsızlık referandumu dönemindeki şartların değiştiğinin göstergesi olduğunu belirtti. Bu doğrultuda, BK Başbakanı Boris Johnson önceliğinin AB ile imzalanacak olan ticaret ve ortaklık anlaşmasının olduğunu, gündeme bağımsızlık referandumunun alınamayacağını ifade etti. Takip eden süreçte Covid-19 salgınının patlak vermesi de bağımsızlık referandumunu gündem dışına iten gelişmeler arasında yer aldı. Son İskoçya parlamentosu seçimlerinde bağımsızlık yanlılarının güçlenmesini de gözeten Sturgeon, Covid-19 salgınının sonlanmasının ardından, tahmini olarak, 2023 yılı sonu itibariyle bağımsızlık referandumuna gidileceğini belirtti.

SNP'nin (İskoçya Ulusal Partisi) tarihsel olarak oylarının yükselmesinde "AB içerisinde bağımsız bir İskoçya" söylemi önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle, 2014'te İskoçya'nın bağımsızlık sonrasında AB üyesi olarak kalma durumunun belirsizliği seçim sonuçlarının BK'de kalma yönünde sonuçlanmasında etkili olan gerekçelerden biriydi. İskoçya bağımsızlık referandumunun gündeme geldiği dönemde İspanya'nın Katalan bölgesinde, İtalya'nın Lombardiya ve Veneto bölgelerinde resmi olmayan bağımsızlık referandumlarının gerçekleşmesinin ardından AB düzeyinden üye devletlerin ulusal bütünlüklerinden taraf olunduğu açıklamaları geldi. Bunun yanı sıra, İspanya'nın İskoçya'nın bağımsızlığına karşı durduğunu belirtmesi, İskoç kamuoyunda bağımsız bir devlet olarak AB'ye üyeliğinin veto edileceği algısının oluşmasına sebep oldu. Ancak 2020'de BK'nin resmen AB'den ayrılması, 2014'deki İskoçya Bağımsızlık Referandumu sürecindeki denklemlerin değişmesinde önemli bir etki yarattı. Bunlar arasında, Avrupa Parlamentosunda özellikle EPP'de (Avrupa Halk Partisi) benzer ayrılık referandumlarının gerçekleşmemesi için BK'yi cezalandırıcı bir tavrın oluşması; BK AB'den ayrıldığı için İskoçya'nın AB üyeliğini veto edemeyecek olması; Yine BK'nin artık AB üyesi olmaması nedeniyle İskoçya'nın bağımsızlık meselesinin AB

içinde ulus-altı ayrılıkçı hareketler üzerinde domino etkisi yaratma etkisinin ortadan kalkması sıralanabilir.

Bu çalışma, Brexit’le birlikte bağımsız bir İskoçya’nın AB üyeliğinin önündeki engellerin kalktığı hipotezi çerçevesinde Brexit sonrası dönemde bağımsız bir İskoçya seçeneğinin AB üyeliğiyle ilgili karşılaşacağı fırsatların ve tehditlerin ne olduğu sorusuna odaklanmaktadır. Bu bağlamda ikincil kaynaklardan faydalanarak 2014’teki referandum koşullarıyla Brexit sonrası koşullar karşılaştırılarak hipotez sınanacaktır.

Biyografi

Okan Can, 1994 yılında Denizli’de doğdu. Lisansını Pamukkale Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisansını 2020 yılında Celal Bayar Üniversitesi’nde “*AB Politikalarının ve Brexit’in İskoç Ayrılıkçı Hareketine Etkisi*” teziyle tamamladı. Toplumsal hareketler ve ayrılıkçı hareketlerle ilgili çalışmaları bulunan Can, Dokuz Eylül Üniversitesi Avrupa Çalışmaları programında doktora eğitimine devam etmekle birlikte, yükselen güçler ve AB dış politikasıyla ilgili çalışmalar yürütmektedir.

Samet KAYAR

Dokuz Eylül Üniversitesi

AVRUPALILAŞMA EKSENİNDE YENİ BİR ÇAPA: TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE GÜMRÜK BİRLİĞİNİN GÜNCELLENMESİ

Özet

1959 yılında Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ortaklık başvurusu yapmasıyla AB üyeliği serüveninin ilk atılımı gerçekleşmiş ve 12 Eylül 1963 yılında AB, Türkiye ile ortaklık antlaşması imzalayarak ve ilişkileri hukuki bir zemine taşımıştır. Ancak, 1963 yılından günümüze kadar (2021) ilişkiler çeşitli çıkmazlarla karşı karşıya kalmış, uzun ince bir yol olarak addedilen ilişki süreci Türkiye'nin hala aday ülke statüsünde olduğu bir sürece evrilmiştir. Bu süreçte, ilişkilerdeki temel sorunlardan birisi Gümrük Birliği'nin güncellenmesi olmuş, Türkiye Gümrük Birliği'nin çağdaşlaştırılması yönündeki eğilimini defaatle AB yetkililerine bildirmiştir. Ancak gelinen noktada böyle bir revizyon gerçekleşmemiş, Avrupa Birliği Yeşil İklim Antlaşması ile AB Türkiye Gümrük Birliği'nin güncellenmesi meselesi daha karmaşık bir yapıya dönüşmüştür. AB, bu antlaşmaya göre karbonsuzlaşma hedefini gerçekleştirmek maksadıyla sınırda karbon düzenlemeleri ve emisyon ticareti gibi mekanizmaları oluşturmuş; bu durum içerisinde Türkiye'nin de yer aldığı ticari partnerlerin fırsat ve tehdit algılamalarının canlanmasına neden olmuştur.

Normatif bir aktör olarak AB, çevresel tahribatın yarattığı tehdit algılamaları doğrultusunda 2019 yılından itibaren ikiz dönüşümü simgeleyen dijitalleşmeyi ve yeşil dönüşümü kendisinde misyon belirlemiş ve 2050 yılına kadar aşamalı bir süreç içerisinde karbonsuzlaşmayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın ana hedefi, AB Yeşil Mutabakatı olarak bilinen Yeşil İklim Antlaşması'nın Türkiye ve AB arasındaki Gümrük Birliği'ne olan etkilerini açıklamaktır. Bu noktada Türkiye, içerisinde bulunduğu Gümrük Birliği dolayısıyla önemli fırsat ve tehdit algılamalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Çalışmanın temel savı ise, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi kapsamında fırsat olarak görülmesi gereken Yeşil İklim Antlaşması'nın Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde çapa etkisi gösterebileceğidir. Bu çalışma temelde şu araştırma sorularına cevap aramayı amaçlamıştır: AB Yeşil İklim Antlaşması'nın Türkiye-AB Gümrük Birliği üzerinde göstereceği etkiler nelerdir? Yeni İşlevselcilik teorisi Yeşil İklim Antlaşması'nın Gümrük Birliği'nin revizyonuna yönelik etkileri nasıl açıklamaktadır? AB Yeşil İklim Antlaşması Türkiye'nin Avrupalılaşması

sürecinde bir çapa olabilir mi? Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışmada; çeşitli kitap bölümleri hem ulusal hem uluslararası indekslerde yayımlanan makaleler, AB resmî kurumlarının raporları, OECD istatistikleri analitik bir düzlemde değerlendirilmiştir. Teorik zeminde ise AB entegrasyon teorilerinden birisi olan Yeni İşlevselcilik kullanılmış, Avrupalılaşıma yaklaşımı da ek olarak verilerek kavramsal ve kuramsal çerçevenin ampirik vakalarla açıklanması hedeflenmiştir.

Bu çalışma, elde edilen ve analizi yapılan bulgular doğrultusunda AB Yeşil İklim Antlaşması'nın AB Türkiye Gümrük Birliği'nin güncellenmesi üzerindeki etkilerinin Türkiye'nin AB standartlarıyla uyumlu ve tutarlı politikalar izlemesi halinde olumlu sonuçlar doğurabileceği iddiasına dayanmaktadır. Çalışma sonucunda AB Yeşil İklim Antlaşması, AB Türkiye Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik önemli tehditleri ve fırsatları beraberinde getireceği sonucuna varılmıştır.

Türkiye, 2021 yılında Yeşil İklim Antlaşması'nın Eylem Planları doğrultusunda AB standartları ile yakınsayan hedefleri kabul etmeye başlamış; küresel çevre sorunlarının yarattığı tahribatın önlenmesine yönelik bir adım olan Paris İklim Antlaşması'nı mecliste onaylamıştır. Çalışma sonunda elde edilen temel çıktı, Türkiye'nin Yeşil İklim Antlaşması çizgisinde temel uygulamaları gerçekleştirmemesi ihtimalinde AB ile devam eden ticaretinin ciddi derecede zarar göreceğidir. Bu noktada Gümrük Birliği'ni modernize etmek isteyen Türkiye'nin AB Yeşil İklim Antlaşması'nın düzenlemelerine önem atfetmesi gerekmektedir. Ancak mevcut düzenlemelerin fırsata dönüştürülmesi süreci Türkiye'nin AB çevre normları ile örtüşen politikaları gerçekleştirmesine bağlıdır. Olumsuz senaryo halinde Türkiye ihracatında 1,1-1,8 milyar avroluk vergi zararı test edilmiş, Türk ekonomisinin ve AB Türkiye Gümrük Birliği modernizasyon sürecinin olumsuz etkilenebileceği sonucuna varılmıştır. İki senaryoda da Yeni İşlevselcilik yaklaşımı Türkiye Avrupa Birliği Gümrük Birliği güncellenmesini açıklayabilme kapasitesine sahip olmakta ve yayılma (*spill over* ve *spill back effect*) etkileriyle pozitif yakınsamalar ve negatif ıraksamalar ortaya çıkmaktadır. Son olarak Türkiye- AB ilişkilerinin siyasi tarihinden hareketle, Gümrük Birliği'nin modernize edilmesinin Türkiye üzerinde bir çapa (*anchor*) etkisi oluşturabileceği kanısına varılmış ve olası güncellenmenin Türkiye'nin Avrupalılaşıma sürecindeki reform hareketlerini tetikleyebileceği çıkarımı yapılmıştır.

Biyografi

Samet Kayar, 1 Ocak 1998 yılında Adana'nın Karataş ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini bu ilçede, Atatürk İlköğretim Okulu'nda tamamlamıştır. Lise eğitimini ise Karataş İMKB Çok Programlı Lisesi'nde eşit ağırlık alanında dereceye girerek tamamlamıştır. Ardından Ege Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler (%30 ing.) eğitim-öğretim hayatına başladı. Üniversite yılları boyunca Uluslararası İlişkiler disiplinine ve bu alanın disiplinler arası boyutuna ilişkin stajlar, çeşitli seminer, konferans ve panellere katılmıştır. Üniversite eğitiminin ikinci yılında İspanya'nın Oviedo şehrinde yer alan Oviedo Üniversitesi'nde Ekonomi ve İşletme dalında Erasmus+ değişim programında yer almıştır. Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bölüm üçüncülüğü ve fakülte beşinciliği derecesiyle tamamladıktan sonra ise Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı Avrupa Birliği Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimime başlamıştır. Yakın gelecekte ilk hakemli çalışması “*Sosyal İnşacılık Perspektifinden Macaristan'da Göçün Güvenlikleştirilmesi*” adlı makale Hitit Ekonomi ve Politika Dergisinin (HEP Dergi) özel sayısında yayımlanacaktır. İleri düzeyde Arapça ve İngilizce konuşabilmekte; aynı zamanda orta derece İspanyolca konuşabilmektedir. Temel ilgi alanları arasında genelde AB Çalışmaları; özelde ise Avrupalılaştırma, Türkiye- AB İlişkileri, Uİ Teorileri, AB'nin Normatif gücü yer almaktadır.

Seda Gözde TOKATLI

Ege Üniversitesi

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KÜRESEL GÜÇ DENKLEMİNDEKİ DÖNÜŞÜMÜ TRANSATLANTİK İTTİFAK İÇERİSİNDE YAŞANAN KIRILMA

Özet

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Batı ittifakı içerisinde ekonomik, siyasi ve askeri güvenliğin sağlanması, uluslararası sorunların veya iç çatışmaların sona ermesinde transatlantik ilişkilerin önemi büyük rol oynamıştır. Soğuk Savaş dönemi boyunca ekonomik ve siyasi güvenlik çerçevesinde gelişen AB- ABD ilişkileri, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile birlikte değişen stratejiler doğrultusunda yeniden şekillenmiştir. Batı kolektif güvenliğinin sağlanmasında rol oynayan NATO örgütü Sovyet bloğuna karşı kolektif savunma garantisi içeren bir askeri müttefiklik amacı içeren bir yapı olması yeni küresel yönetimde transatlantik yapının ağırlık merkezi olmasını sağlamıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde iki kutuplu yapının sona ermesi ile oluşan güç boşluğu ABD tarafından ikame edilmiş olup, ABD öncülüğünde yeni bir dönemin temelleri atılmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde değişen güvenlik tehditleri karşısında küresel güvenlik yaklaşımı büyük değişim içerisine girmiştir.

Yeni Dünya Düzeni içerisinde Batı ittifakı içerisinde ki çok yönlü iş birliği alanları barış ve istikrarın kurulmasına katkı sağlamıştır. ABD ve AB arasındaki ilişkiler köklü, istikrarlı ve çok boyutlu olarak devam etse de iki farklı kıtada yaşanan gelişmeler dönem dönem sorunlar yaşanmıştır. Örneğin, Avrupa Birliği'nin 1992 yılında kendi ortak para birliğine geçiş yapması birlik içerisinde yer alan üyeler arasındaki karşılıklı ilişkilerin derinleşmesine yol açarken, Amerika'dan bağımsız bir Avrupa'nın önünü açabilecek olması yönünde transatlantik ittifak ruhunu zedeleyen bir gelişme olarak değerlendirilebilir. George W.H. Bush döneminde başlayan bölgeselleşme modelleri, transatlantik ittifak içerisinde artan iş birliği ve liberal değerleri ön plana çıkaran politikalar Clinton döneminde daha ileri bir boyuta taşınmıştır. ABD'nin uluslararası operasyonlar ve insani müdahaleler karşısında AB ve BM savunma gücünü kullanması sistem içerisinde ki meşru yönetim algısını güçlendirmesine önemli katkı sağlamıştır. 9/11 terör saldırıları sonrasında Bush yönetiminin güç politikalarında yaşanan değişim, "önleyici savaş doktrini" kapsamında gücün meşrulaştırılması, NATO'nun ABD çıkarları çerçevesinde şekillenmesi, transatlantik ittifak ilişkisinin zayıflamasına ve ortak

sorunlar karşısında pasif bir duruş sergilemesine yönelik bir altyapı oluşturmuştur. Obama yönetiminin Asya-Pasifik bölgesine yönelik dış politika stratejisi transatlantik ittifakın gücünde kırılmaya sebep olan diğer önemli gelişmelerdendir. ABD Başkanı Donald Trump'ın koltuğu devir almasıyla ulusal çıkar odaklı yürüttüğü dış politikası küresel çıkar, uzlaşma kültürü ve iş birliği gibi kavramlarını göz ardı etmesi sonucu transatlantik ittifakın temelini oluşturan ortak değerler bütünü, demokratik yönetim ve kolektif güvenlik kavramlarının geleceğin sorgulanmasına yol açmıştır. Donald Trump yönetimi çok uluslu örgütleri (Birleşmiş Milletler, AB, NATO) ve çok taraflı ticaret düzeninin sorgulayarak çok taraflı liberal düzenine büyük zarar vermiştir. NATO askeri ve savunma ittifakı içerisinde ABD yönetiminin benimsediği pasif duruş mevcut sorunların daha fazla büyümesine ve AB ile olan karşılıklı ilişkilerin zedelenmesini hızlandırmıştır. Batı ittifakı içerisinde yer alan ortak sorunlar (iklim değişikliği, çevre güvenliği, insani güvenlik, terör, göç ve siber güvenlik) karşısında ABD yönetiminin benimsediği izolasyonist dış politika anlayışı Kuzey Atlantik Güvenlik İttifakı içerisinde üye devletleri tek başına hareket etmeye zorlamaktadır. Donald Trump yönetiminin, "Önce Amerika" söylemlerine yönelik artan uygulamaları, dış politika kararlarının fayda-maliyet analizi çerçevesinde alınması ve realist kuramları destekleyici söylemlerin ön plana çıkması transatlantik ilişkileri kopma noktasına getirmiştir. İngiltere'nin, Brexit kararının ABD tarafından desteklenmesi, ABD Başkanı Joe Biden, yükselen Çin tehdidi karşısında Asya Pasifik kıtasındaki müttefikleriyle iş birliğine yönelerek tesis etmeye çalıştığı yeni oluşumlardan QUAD ve AUKUS ile ulusal güvenliğini garanti altına alması, Trans-Atlantik müttefik ilişkilerinde yeni bir krizin yaşanmasını sebebiyet vermiştir. ABD dış politikasında çıkar temelli politikaların artan önemi, NATO ittifakı içerisinde ortak ittifak ruhunun zayıflaması ve güvenlik algısında yaşanan değişim güç dengeleri üzerinde dönüştürücü rol oynamaktadır. NATO ittifakının koruyucu şemsiyesi olmadan Avrupa içerisinde ayrışmalar hız kazanmakta, küresel zeminde oluşan güç boşluğu Rusya ve Çin tarafından ikame edilmektedir. Bu gelişmeler kapsamında, 2019 yılında hazırlanan NATO 2030: Yeni Bir Çağ için Birliktelik Rapor, transatlantik ittifak içerisinde yaşanan kırılmaların önüne geçmek, birlik içerisinde uyum ve mücadele ruhunu yeniden ortaya koymak ve kolektif savunmanın ağırlık merkezi olmak yeni hedefler taşımaktadır.

ABD'nin, Asya-Pasifik kıtasında Çin'in yükselişini kendisine yönelik bir tehdit olarak algılaması Asya kıtasındaki müttefikleri ile alternatif iş birliği oluşumlarına yönelmesine, Atlantik kıtasındaki müttefikleri ile mevcut ilişkilerinin ise kötüye gitmesine yol açmıştır. ABD yönetiminin ulusal çıkarlar kapsamında yürüttüğü dış politika anlayışını AB ülkeleri küresel zeminde önemli avantajlara dönüştürmeye

çalışmıştır. Örneğin, 2018 yılında AB'nin PESCO savunma girişimi, 2019 yılında Asya Pasifik kıtasına yönelerek Çin ile imzaladığı kapsamlı ekonomik anlaşması, Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında yürütülen projelerin AB ülkelerini de içine alması veya Asya Altyapı ve Yatırım Bankası içerisinde AB ülkelerinin üyeliklerinin olması bu küresel değişimlere örnek olarak gösterilmektedir. ABD'nin "Sinatra doktrini" kapsamında hareket ederek uluslararası anlaşmaları fesih etmesi ikame güç olan Çin'in küresel zeminde imajını arttırmaktadır.

Batı ittifakı içerisinde artan popülist, milliyetçi değerler ve çıkar odaklı politikalar birliğin bütünlüğüne zarar verirken, küresel değerlerinde aşınmasına yol açmıştır. Ulusal veya küresel tehditler karşısında Batı ittifakı içerisinde artan ayrışmalar, ortak sorunların göz ardı edilmesi sonucunda yeni alternatif oluşumların önü açılmış veya ittifak ilişkileri yeniden revize edilmiştir. Brexit'in AB'nin bütüncül yapısına olumsuz etkileri, ABD'nin yükselen Çin tehdit algısı karşısında Asya Pasifik kıtasına yönelik artan çevreleme politikaları veya AB ülkelerinin artan tek taraflı politikaları Çin yönetimine bir avantaj olarak geri dönmektedir. Çin AB ülkeleri ekonomik ilişkilerini garanti altına alırken, siyasi gücün dönüşümü üzerinde de büyük fayda sağlamaktadır. Batı ittifakı içerisinde değerler bütünüünün her geçen gün yok sayılması, kolektif güvenliğin ekonomik çıkarlar bağlamında ayakta durması ve AB ülkelerinin ulusal çıkarlar kapsamında yürüttüğü ikili ilişkiler sonucunda gelişmekte olan ülkelere Türkiye, çok yönlü dış politika benimseyerek, Batı ve Doğu kanadı içerisinde orta yolu bulmaya çalışmaktadır. Örneğin, Türkiye, AB'ne aday bir ülke ve aynı zamanda bir NATO üyesi olmasına rağmen, Rusya ile askeri savunma alanında ortak çalışmalar yürütmekte veya Çin ile KYG kapsamında ekonomik altyapısal girişimlere ortak olmaktadır. Bu çalışma, nitelikli araştırma teknikleri kullanılarak, tümevarım yönetimi ve tarihsel karşılaştırmalı bir analiz içermektedir.

Biyografi

Seda Gözde Tokatlı, 1987 Bursa doğumludur. Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde Doktora öğrencisidir ve şu anda tez aşamasındadır.

Serim TÜRKAY

Marmara Üniversitesi

FIRSAT MI TEHDİT Mİ? YENİ İŞLEVSELÇİLİK ÇERÇEVESİNDE AVRUPA BİRLİĞİ’NİN COVID-19 DÖNEMİNİN İNCELENMESİ

Özet

Günümüzde uluslararası sisteme etki etme kapasitesine sahip ve uluslararası örgütler içerisinde başarılı bir model olarak akla ilk gelen örgüt Avrupa Birliğidir. Joseph Nye Avrupa Birliğini “uluslar üstü bütünleşmenin büyüleyici bir örneği”¹ olarak tanımlamaktadır. 27 üyeye sahip olan birliğin tarihi II. Dünya Savaşı’na kadar dayanmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasındaki Soğuk Savaş boyunca Avrupa ülkelerinin güvenlikleri, iki süper güç olan ABD ve Sovyet Rusya arasındaki rekabete ve bunun sonucunda oluşan dinamiklere bağlı olmuştur. Stephen Lee Soğuk Savaşı “savunma paktları olarak nükleer silahlarla donanmış ve koruma alanları çerçevesinde örgütlenmiş iki güç bloğunun karşı karşıya gelmesi” olarak tanımlamaktadır.² Bununla birlikte; özellikle başta Britanya olmak üzere Avrupalı devletler I. ve II. Dünya Savaşı öncesindeki uluslararası sistem üzerindeki siyasi hegemonyalarının da Amerika Birleşik Devletleri’ne devredilmesine şahit olmuştur. Avrupa kıtasında savaşın sebep olduğu sosyal, ekonomik ve siyasal tahribat, entelektüel kesimde ‘Avrupa Birleşik Devletleri’ olarak tanımlanabilecek bir federal yapının savaşları engelleyeceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Fransa ve Almanya arasındaki çatışmayı engellemek amacıyla kurulması düşünülen birliğin ilk tohumları savaşın iki ham maddesi olan kömür ve çelik üzerine yapılan anlaşmayla gerçekleşmiştir. 1951 yılında Paris Antlaşmasının altı kurucu devlet (Fransa, Batı Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda) arasında imzalanmasıyla Avrupa Kömür Çelik Topluluğu olarak kurulan sonrasında Avrupa Ekonomik Topluluğu olarak derinleşen birlik yeni üye devletlerin katılımı ile genişleme politikalarına da ivme kazandırmıştır. Maastricht

¹ Joseph S. Nye, David A. Welch, Küresel Çatışma ve İşbirliğini Anlamak, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2018 s. 59

² Stephen J. Lee, Avrupa Tarihinden Kesitler 1789- 1980, Dost Yayınları,2014, s.309

Antlaşması ile nihai ismi olan Avrupa Birliği 1993 yılında resmen yürürlüğe girmiştir.

Bu süre boyunca, Avrupa Birliği'nin entegrasyonu ile kurum ve politikalarını incelemeye kavramsal yaklaşımların önemi büyüktür. ³ Entegrasyonu açıklamakta kullanılan yaklaşımlardan biri olan yeni işlevselcilik bir sektördeki entegrasyonun diğer sektörlerdeki entegrasyona yönelim sağlayacağını savunmakta ve buna da işlevsel yayılma (*spill over*) denilmektedir. Bu yaklaşımın temel savı, ekonomi ile başlayan iş birliği ve entegrasyon politikaları sonrasında sosyal, siyasi vb. politika oluşumlarına da temel sağlamaktadır. AB tarihine bakıldığında kömür ve çelik üzerine kurulmuş olan yapının geldiği nihai nokta Avrupa Merkez Bankasının kurulması ve her ne kadar bütün üyeleri kabul etmiş olmasa da Euro para biriminin kabul edilmesidir. Bu düşünceye en büyük tehdit ise 'Brexit' olmuştur. 2016 yılında Britanya'da yapılan referandum '*spill back*' kavramının ortaya çıkmasına neden olmuş; Britanya'nın birlikten ayrılma kararı alması uluslararası ilişkiler literatüründe Avrupa Birliğinin dağılması ihtimali üzerine yapılan 'Avrupa şüpheliğine' dair olan çalışmalara ivme kazandırmıştır. AB içerisinde bu tartışmalar sona ermeden 2019 yılında Çin'de ortaya çıkan bir virüsün tüm dünyaya yayılması ile birlikte yeni bir kriz daha AB'nin kapısını çalmıştır. Covid-19 olarak adlandırılan bu virüs her devleti olduğu gibi AB üyesi devletleri de başta sağlık olmak üzere geniş bir ölçekte tehdit etmeyi sürdürmektedir.

Bu çalışma, Avrupa Birliği entegrasyonuna karşı risk oluşturan Brexit süreci ile başlayan ve sonrasında covid-19 döneminde artış gösteren AB'nin geleceğine dair olan savları yeni işlevselcilik başta olmak üzere entegrasyon teorileri üzerinden ele alacaktır. Söz konusu çalışma, siyasi sınırları yok sayan salgına karşı devletlerin ulusal çıkarlar yerine uluslararası iş birliğini ön planda tutması ile üstesinden gelebileceklerini AB örneği üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Biyografi

Serim Türkay, 1997 İstanbul doğumludur. 2020 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden 3.68 ortalama ile üçüncülükle mezun oldu. Lisans bitirme tezini Avrupa Ordusu kavramı üzerine Prof. Dr. Burak Samih Gülboy ile birlikte '*The European Army Paradox in the Regional Security Framework with Comparative Analysis of De Gaulle and*

---

³ Der. Ayhan Kaya, Senem Aydın Düzgit, Yaprak Gürsoy, Özge Onursal Beşgül, Avrupa Birliği'ne Giriş Tarih, Kurumlar ve Politikalar, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016, s.13

Macron” başlığı altında yazdı. Şu an Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uluslararası İlişkiler alanında yüksek lisans yapmaktadır. Akademik kariyer hedefi doğrultusunda Tarih Ekonomi ve Siyaset Araştırmaları Derneği’nde Aralık 2018 yılından beri Siyaset masasında aktif yazar olmakla birlikte yaklaşık iki yıl boyunca Siyaset Masası yardımcı direktörlük görevini de üstlendi. Aynı zamanda Prof. Dr. Faruk Sönmezoğlu ve Prof. Dr. Fuat Keyman gibi uluslararası ilişkiler alanında tanınmış isimlerle röportajlar da yapmıştır. Bununla birlikte Bahçeşehir Üniversitesi Hükümet ve Liderlik Okulu, MEF Üniversitesi ve TESAD’ın iş birliği ile yapılmış olan Küresel Sistem Akademisi gibi çeşitli sertifika programlarına ve 2019 yılında Ankara’da TBMM Başkanlığı İnsan Kaynakları Başkanlığı Yasa Bilgilendirme Eğitimine katılmıştır.

Tülin YANIKDAĞ & Arzu KARABULUT

İstanbul Üniversitesi

AVRUPA BİRLİĞİ DEĞERLERİNİN COVID-19'LA İMTİHANI: BİYOPOLİTİKA KAVRAMI ÇERÇEVESİNDE AB'NİN AŞI POLİTİKASI

Özet

Avrupa Birliği (AB) Mart 2020 itibarıyla küresel bir sağlık krizi ile karşı karşıya kalmıştır. COVID-19 salgın sürecinin başlaması ve hızla bütün dünyaya yayılmasıyla birlikte, Üye Devletler izlediği politikalar nedeniyle tepkilerin odağı olmuştur. Çin'de başlayan salgının İtalya, İspanya, İngiltere gibi Avrupa ülkelerinde görülmesi; ağır kayıpların yaşandığı ilk evrede ihracat yasaklarının başlaması, tıbbi malzemelerin diğer ülkelere paylaşılması konusundaki isteksizlik, karantina uygulamaları ve sınırların *yabancılara* kapatılması gibi alınan bir dizi önlemin arka planında yatan ulusal kaygılar AB normlarının sorgulanmasına yol açmıştır. Salgının sona ermesi konusunda en önemli umut ışığı olarak görülen aşının bulunmasıyla birlikte ulusal reflexler aşı milliyetçiliği adı altında yeniden gündeme gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO) gibi doğrudan konuyla ilgilenen kuruluşlar, aşının bütün ülkelere eşit dağılımını sağlama konusunda gerekli uyarılarda bulunmasına rağmen bazı devletlerin aşı stokçuluğu yaptığı görülmüştür. Birçok ülke aşı yarışında yerini almış, kendi aşısını üretmiş ve başka ülkelere satmıştır. Aşının politik bir araç olarak kullanılmasıyla birlikte aşı *diplomasisi* kavramı ortaya çıkmıştır. Salgının başlarında karantina uygulamaları, kapanma gibi ulusal sınırları daha da belirginleştiren acil önlemlerin ve güvenlik reflexlerinin yanına aşı olmayanların seyahat özgürlüğüne kısıtlama getirilmesi, yalnızca *belirli* aşıları yine belirli dozlarda olmuş kişilere seyahat özgürlüğü tanınması gibi yeni yükümlülükler eklenmiştir. Aşının zorunlu hale getirilmesi konusundaki tartışmalar devam etmektedir. AB'nin gündeminde ise salgın süreci boyunca Avrupa içerisinde seyahatlerin devam edebilmesi için geliştirilen *dijital aşı sertifikası* uygulaması gibi konular yer almaktadır. Bu çalışma, AB'nin izlediği aşı politikasının COVID-19 süreciyle birlikte verdiği sınırı biyopolitika kavramı bağlamında ele almayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda COVID-19 salgınında devletlerin iktidar-beden ilişkisini denetim ve gözetim teknolojilerini kullanarak sağlık sektörü içerisinde nasıl kurguladığı, buna karşın bireysel ve toplumsal direnişin nasıl işlediği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: AB, COVID-19, Aşı, Aşı diplomasisi, Biyopolitika.

Biyografiler

Tülin Yanıkdağ, Kırıkkale Üniversitesi Uluslararası İlişkiler anabilim dalında lisans, İstanbul Üniversitesi Avrupa Birliği Anabilim Dalı'nda “Avrupa Birliği'nin Azınlık Yaklaşımı ve Romanlar” konulu teziyle yüksek lisans derecesini aldı. İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde “Grup İçi Farklılıklar ve Hiyerarşi Dinamikleri: Türkiye'de Ermeniler ve Aleviler” başlıklı teziyle doktorasını tamamladı. Ayrıca tarih alanında lisans eğitime devam etmektedir. Azınlıklar, etnik ve dini hiyerarşiler, kimlik politikası, aşırı milliyetçiliği, aşırı diplomasisi gibi konular üzerine akademik çalışmalar yapmaktadır.

Arzu Karabulut, Viyana Üniversitesi Siyaset Bilimi Anabilim dalında lisans ve “İslami Toplumlarda Antisemitizm” konulu teziyle yüksek lisans derecesini almıştır. İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora öğrencisidir. Aynı zamanda Sosyoloji ve Çocuk Gelişimi alanlarında lisans eğitimlerine devam etmektedir. Toplumsal sözleşme, Foucault, biyoiktidar, yapı sökümü gibi konular üzerine akademik çalışmalar yapmaktadır.

Tuba ERGÜN

İstanbul Bilgi Üniversitesi

ORTA AVRUPA'DA YÜKSELEN TOPLUMSAL CİNSİYET KARŞITI HAREKETLER: MACARİSTAN, POLONYA VE SLOVAKYA ÖRNEKLERİ

Özet

21. yüzyılda aşırı sağ ve popülist söylemler tüm dünyada yükselişe geçmiştir. Özellikle Avrupa'da aşırı sağ partilerin oluşturduğu hükümetler iktidara gelirken göçmen karşıtı, ırkçı ve geleneksel aile yanlısı söylem ve politikalar da güçlenmektedir. Bu politik atmosfere sahip ülkeler içinde toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler de ortaya çıkmıştır. Hareketlerin en belirgin ortak özellikleri LGBTİ+ düşmanlığı, kürtaj hakkı ve İstanbul Sözleşmesi karşıtıdır. Bu çalışmada Avrupa Birliği üyesi üç ülke; Macaristan, Polonya ve Slovakya üzerinden Avrupa Birliği'nin ortak ilke ve değerlerine son derece zıt aşırı sağcı ve toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin bir incelemesi yapılmıştır. Çalışmada toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin popülist politikaların yükselişte olduğu ülkelerde daha güçlü ve etkin biçimde görüldüğü iddia edilmektedir. Ayrıca söz konusu ülkelerde cinsel davranışlara, kimliklere ve üreme faaliyetlerine yönelik sınırlandırma ve yasaklar olması sebebiyle çalışmada toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin biyopolitika eksenli oldukları ileri sürülmektedir. Bu bağlamda, söz konusu ülkelerin hem genel anlamda aşırı sağ ve popülist hükümet politikalarına hem de ülkelerde ortaya çıkan toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin genel özelliklerine, faaliyetlerine ve etki alanlarına bakılırken, hareketlerin ülkeler arası benzerlik ve farklılıkları aşırı sağ siyasetler ve toplumsal cinsiyet karşıtlığı ilişkisi üzerinden eleştirel söylem analizi yapılarak incelenmektedir. Aynı zamanda, Avrupa Birliği'nin toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin görüldüğü üç üye ülkeye yönelik söylemleri ve aksiyonları hakkında bilgi verilmektedir. Toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler ve aşırı sağ partiler arasında karşılıklı bir çıkar ve destek ilişkisi olduğu ve toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin benimsendiği Avrupa Birliği üye ülkelerinin birbirleriyle kurduğu dayanışma ilişkisi giderek güçlendiğinden, Avrupa Birliği içindeki aşırı sağın yükselişi kadınlar, LGBTİ+lar ve mülteciler gibi toplumsal grupların yaşamları için ciddi bir tehlike oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada Macaristan'daki toplumsal cinsiyet karşıtlığının daha çok iktidar partisi ve başbakanın liderliğinde gerçekleştiği görülürken, Polonya'da çok daha kompleks ve dini referanslı, bu anlamda da Türkiye'ye benzer bir

sosyopolitik atmosfer gözlenmektedir. Polonya toplumunda var olan dini-seküler ikiliği son zamanlarda yükselen aşırı sağ sebebiyle daha da güçlenirken, hükümet tarafından toplumsal kutuplaşma teşvik edilmektedir. Slovakya ise incelenen ülkeler arasında bir koalisyon hükümetine sahip olmasıyla farklılaşmaktadır. Ancak koalisyondaki partilerin tümünün sağ partilerden oluşması ve aşırı sağ bir partiyi de barındırması sebebiyle Macaristan ve Polonya'daki toplumsal cinsiyet karşıtlığı ve aşırı sağ-popülizm arasındaki ilişki burada da gözlenebilmiştir. Slovakya'daki toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlere Kadife Devrim sonrasındaki neoliberal politikaların zemin hazırladığı görülmekle birlikte, Macaristan ve Polonya'da da olduğu gibi Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde toplumsal cinsiyet eşitliği devlet tarafından benimsenmiş ancak sonrasında bu konular devlet tekeline alınmıştır. Avrupa Birliği bu ülkelerdeki demokratik ihlallere yönelik yaptırım kararlarını uygulamayı ve cezai süreçleri başlatmayı uzun zamandır gündeminde tutuyor olmasına rağmen, toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin ve gücü tepkilerin Avrupa Birliği tarafından resmi gündeme henüz yakın bir zamanda taşındığını söylemek mümkündür. Tüm Avrupa Birliği kurumlarının ilerleyen süreçte toplumsal cinsiyet karşıtlığına yönelik yeni stratejiler belirlemesi, örgütlenmiş mizojini, homofobi ve transfobinin karşısında sıfır hoşgörü politikası izlemesi ve söz konusu üye ülkelerin geri adım atmalarını sağlayacak yaptırımları uygulaması beklenmektedir. Son olarak, Türkiye'deki toplumsal cinsiyet karşıtlığı çoğunlukla devlet politikası olarak uygulansa da kürtaj kısıtlamaları, LGBTİ+ların ötekileştirilip hedef gösterilmeleri ve İstanbul Sözleşmesi karşıtlığı gibi benzerlikler sebebiyle bu çalışma Türkiye bağlamında da önemli bir yerde durmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler, popülizm, Avrupa Birliği, İstanbul Sözleşmesi, kürtaj.

Biyografi

Tuba Ergün, Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Sosyoloji bölümünde 2017 yılında tamamladı. İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları yüksek lisans programından 2021 yılında “*Feminist Alternatif Medyada Annelik: 5Harfliler ve Çatlak Zemin Örnekleri*” başlıklı teziyle mezun oldu. “*Mekân ve Erkeklik İlişkisi Bağlamında Ahlat Ağacı*” makalesiyle Murat İri tarafından derlenen *Türk Sinemasının Erkeklikleri, Mekânları, İdeolojileri* (2019) içinde, 2021 tarihli “*Orta Avrupa'da Yükselen Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketler*” makalesiyle ise *Feminist Tahayyül* dergisinde yer aldı. Şu an İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Bilimleri programında doktora eğitimine devam eden Ergün'ün araştırma alanları arasında toplumsal cinsiyet, alternatif medya, dijital aktivizm ve toplumsal hareketler bulunmaktadır.

Vildan TAŞTEMEL KAPUCU

Hacettepe Üniversitesi

AB VE MÜLTECİLERİN KORUNMASI: AVRUPA ORTAK SIĞINMA SİSTEMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Özet

Geçtiğimiz on yılda uluslararası ilişkilerde en tartışmalı konulardan biri mültecilerin korunması olmuştur. Avrupa Birliği (AB) de uluslararası politikadaki başat aktörlerden biri olarak özellikle 2015 yılından itibaren milyonlarca sığınmacı ve göçmenin AB sınırlarına ulaşmasıyla başlayan krizin ardından dikkatleri üzerine çekmiştir. Şüphesiz göç ve mülteci hareketleri yüzyıllardır var olan hususlardır ve Avrupa kıtası da hem mülteci ve göç verme hem de mülteciler ve göçmenler için bir varış noktası olma açısından göç hareketlerinde her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Ancak bu son kriz hem boyutu hem de sonuçları itibarıyla bir göç/mülteci koruma krizinin ötesinde bir insanlık krizine dönüşmüştür ve AB için ciddi tartışmaları beraberinde getirmiştir. AB kendine özgü bir yapılanma olarak göç ve sığınma konularını Birliğin Adalet ve İçişleri bölümü altında yönetmektedir. Bu kapsamda 1999 tarihli Amsterdam Anlaşmasıyla göç ve sığınma konularında ilk uyumlaştırma çalışmaları başlamıştır. Bu anlaşmayla kazanılan ivme sonucunda beş yıllık üç program kapsamında çeşitli tüzük ve direktifler benimsenmiş ve “Avrupa Ortak Sığınma Sistemi” adı verilen bir dizi düzenleme ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla 2015 krizi patlak verdiğinde AB krizi ilk olarak bu Ortak Sığınma Sistemi çerçevesinde yönetmeye çalışmıştır. Özellikle Dublin Tüzüğü ve EURODAC Tüzüğü krizi takip eden uygulamalarda belirleyici rol oynamıştır. Ancak AB'nin 2015 krizini bu çerçeveye yönetmesi mümkün olmamıştır. Üstelik sınırlara ulaşan göçmen/mülteci sayısı arttıkça AB Ortak Sığınma Sisteminin “ortak” bir sistem ortaya koymayı başaramadığı, Üye Ülkeler arasında uyumlaştırmanın başarıya ulaşmadığı ve AB'nin normatif değerleri ile politik gündemler arasında kalarak özellikle mültecilerin korunması noktasında başarısız olduğu görülmüştür. 2019 sonunda Çin'de ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını mültecilerin korunması ve göç yönetimi gibi konuların Avrupa kıtasında bile arka plana atılmasına neden olmuştur. Ancak sığınma hakkı uluslararası hukukta düzenlenmiş ve doğrudan en temel insan haklarını ilgilendiren bir hak olduğundan mülteci ve göç hareketleri uluslararası ve

bölgesel gündemlerde yerini korumaya devam edecektir. Bu nedenle bu konular güncel tehdit ve sınamaların gölgesinde kalmamalı ve irdelenmeye ve tartışılmaya devam edilmelidir. Bu noktadan hareketle bu çalışma, Avrupa Ortak Sığınma Sisteminin tarihsel süreci ve bileşenleri ile AB'nin 2015 krizine verdiği yanıtları irdelleyerek söz konusu ortak sığınma sistemine eleştirel bir bakış açısı getirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Ortak Sığınma Sistemi, Mültecilerin korunması, sığınma, mülteciler.

Biyografi

Vildan Taştemel Kapucu, 2012 yılında Hacettepe Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık ve 2017 yılında Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler lisans programlarını bitirmiştir. 2019 yılında Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümü yüksek lisans programından “*Avrupa Birliği ve Mükerrer İltica Talepleri Sorunu: Karşılaştırmalı bir Analiz*” başlıklı teziyle mezun olan Taştemel Kapucu, 2020 Ocak ayında aynı bölümde doktora programına başlamıştır ve hâlihazırda bu bölümde doktora öğrencisi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Çalışma alanları arasında Avrupa Birliği, göç, sığınma, uluslararası hukuk, uluslararası mülteci hukuku ve uluslararası ceza hukuku bulunmaktadır.

Yalçın YURTTAŞ

Marmara Üniversitesi

ÖNCELİK İLKESİNE SALDIRI: AB'NİN HUKUK KRİZİNDE YENİ BİR AŞAMA

Özet

Üye Ülke hükümetleri birbiri ardına 'ortak Avrupa değerlerine' saygı göstermemeye başladığında, Sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmede, Birlik fonlarını kötüye kullandığında ve Hukukun Üstünlüğünü devamlı olarak ihlal ettiğinde Avrupa Birliği nasıl bir yol izlemelidir? Bu soru ve alınması icap eden tedbirler, otoriterleşmenin arttığı ve Birlik yükümlülüklerinin ihlalinin mutad uygulama haline geldiği bir dönemde siyasi, ekonomik ve hukuki çevrelerde kapsamlıca tartışılmaya başlanmıştır.

Bir kısım Üye Ülke hükümetlerinin popülist perspektifine göre; AB yükümlülüklerine uyum ve demokratik prensiplere dönüş çağrıları, bu ülkelerin ulusal egemenlik haklarına karşı 'dış destekli' bir saldırı teşkil etmektedir. Bu korumacı yaklaşımın bir uzantısı da bu ülkelerin Anayasa Mahkemelerince verilen ve AB Hukukunun Önceliği prensibini hedef alan kararlar dalgasıdır. Üye Ülke Yüksek Mahkemeleri, AB Hukukunun ve AB uygulamalarının geçerliliğini, kendi iç hukuklarına ve Anayasalarına göre değerlendireceklerinin işaretini vermiştir. Komisyon Başkanı Ursula Von der Leyen, bu kararları Avrupa hukuk düzenine ve hukuk birliğine yönelik bir meydan okuma olarak değerlendirmiştir.

Öncelik ilkesinin ilk defa ortaya konduğu COSTA Enel davasında; Üye Ülkelere ait yetki ve egemenliğin Avrupa Topluluğu Kurucu Antlaşmaları ile önemli boyutta AB Kurumlarına devredildiği, bu doğrultuda Üye Ülke iç hukuk düzenlerinden tamamen ayrı yeni bir ulusüstü hukuk düzeninin teşkil edildiği, bu yeni hukuk düzeninin, pek çok yönü ile Üye ülke iç hukuk düzenlerinin yerine geçtiği tespitleri yapılmıştır.

Öncelik İlkesinin teorik arka planı uyarınca; standart bir milletlerarası antlaşmadan farklı olarak, Avrupa Topluluğu Antlaşmaları -sınırsız süreli bir Topluluk yaratmak, bağlayıcı normlar yapma kabiliyetine sahip Kurumlar oluşturmak ve Üye Ülkelerin pek çok alanda egemenlik yetkisinden feragat etmesini sağlamakla- kendi özerk hukuk düzenini yaratmıştır. Bu hukuk düzeni, Üye Ülkelerin bizi kendi iç hukuk sistemlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu itibarla ulusal mahkemeler, AB Antlaşmaları ile bağlantılı

uyuşmazlıklarda; doğrudan AB Hukukunu uygulamak ve AB Hukuku ile çelişen ulusal normları -Anayasal düzeyde dahi olsalar- dikkate almamakla yükümlüdürler. Bu prensibin kabulüne ve uygulanmasına yönelik herhangi bir kısıtlama, ulusal düzenlemelerin Birlik Hukukuna üstün gelmesi ve AB Antlaşmalarının etkisiz kalması, yeknesak uygulanamaması ile sonuçlanacaktır. 60 sene boyunca kesintisiz olarak bir temel AB Hukuku prensibi olarak uygulanan Öncelik İlkesi uyarınca; AB Antlaşmaları ve genel anlamda AB Hukuku *sui-generis* doğaları sebebiyle- ulusal hukuk düzenleri tarafından etkisiz ve uygulanamaz hale getirilemiyor ise, Üye Ülke Anayasa Mahkemelerince birbiri ardına verilmeye başlanan son karar dalgasını nasıl yorumlamak gerekir? Tebliğ, Üye Ülke Yüksek Mahkemelerince verilmiş olan bu kararların hukuki gerekçelerini ve arka planını tartışmayı ve bu karar dalgasına karşı Birliğin ve Adalet Divanı'nın tedbir mekanizmalarını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Biyografi

Yalçın Yurttaş, 2009 yılında Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2010 yılından beri İstanbul Barosu'nda kayıtlı olarak avukatlık yapmakta olan Yurttaş, 2015 yılında Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü'nde, Avrupa Birliği Hukuku alanında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Halen Marmara Üniversitesi Avrupa Çalışmaları Enstitüsü'nde doktora tezi çalışmalarına devam etmektedir.

Yunus EREN

İstanbul Bilgi Üniversitesi

AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKALARI IŞIĞINDA, SURIYELİ SİĞINMACI KADINLARIN İSTİHDAMINDA BİR KOLAYLAŞTIRMA ARACI OLARAK POZİTİF AYRIMCILIK

Özet

Mart 2011'den günümüze kadar Suriye'deki iç savaş sonucunda UNHCR verilerine göre toplam 5,68 milyonu aşkın insan mülteci olarak kaydedilmiş; Türkiye ise, geçici koruma rejimi kapsamında bu mültecilerin 3,6 milyonunu kabul etmiştir. Devam eden süreçte bu yoğunluktaki bir göç ile başa çıkmak ve etkili bir entegrasyon politikası oluşturabilmek hem hedef ülkenin hem de uluslararası kuruluşların önceliği olmuştur. Bu entegrasyon çalışmalarının bir bölümünü de bu yüksek sayıdaki göçmenlerin ülke iş gücü piyasasına etkili bir şekilde katılım politikaları oluşturmaktadır. Bu çalışmada; normal zamanlarda dahi iş bulmada dezavantajlı bir grup olan kadınların, bir de üzerine "sığınmacı" statüsü eklenince iş piyasasına ulaşmada yaşadığı ayrımcılıkların aşılmasına yönelik olarak pozitif ayrımcılık müessesesi incelenecektir. Bu inceleme yapılırken önce mevcut durum ve ulusal/uluslararası mevzuat incelenecek, daha sonra Suriyeli sığınmacılara ilişkin çalışma bilgilerinin mikro düzeyde tespit etmeye yönelik istatistiki saha çalışmaları incelenecektir. Daha sonra Avrupa Birliği (AB) Göç politikaları ışığında istihdama yönelik yapılan projeler (ulusal ve AB/BM Destekli) incelenerek, bu dezavantajlı durumun giderilmesine yönelik pozitif ayrımcılık kurumu incelenecektir. Bu inceleme sonrasında özellikle mevzuatta ve uygulamalarda kadınların istihdamını artırmaya yönelik alınabilecek önlemler örnek uygulamalar ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Göç ve Mülteciler Özel Temsilcisi, Ayrımcılık, Alman Kalkınma Bankası, Entegrasyon, Kadın Çalışmaları.

Biyografi

Yunus Eren, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden onur derecesi ile mezun olmuştur. Şu anda İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Yüksek lisans programında eğitimine devam etmektedir. İlgili alanları mülteci hukuku, ayrımcılık hukuku, yabancılar hukuku, uluslararası insan hakları hukukudur.

KONFERANS PROGRAMI

İstanbul Bilgi Üniversitesi
BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı
Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi

T.C. Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Sayın Faruk Kaymakçı'nın tezrifleriyle...

Çevrimiçi Lisansüstü Öğrenci Konferansı

“Güncel Tehditler ve Fırsatlar Karşısında Avrupa Birliği ve Türkiye”

9 Mayıs 2022 Avrupa Günü
İstanbul Bilgi Üniversitesi

<https://eu.bilgi.edu.tr>

Konferans Programı

09.00 – 09.30

Açılış Konuşmaları

09.00 – 09.05 **Ayhan Kaya**, BİLGİ AB Enstitüsü Müdürü

09.05 – 09.10 **Pınar Artıran**, BİLGİ Hukuk Fakültesi, DTÖ Kürsüsü Başkanı

09.10 – 09.30 **Büyükelçi Faruk Kaymakçı**, T.C. Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı

09.30 – 11.00

1. Oturum

Avrupa Yeşil Mutabakatı

11.15 – 12.45

2. Paralel Oturumlar

(A) AB ve Eleştirel Yaklaşımlar

(B) Gümrük Birliği

12.45 – 13.30

Ara

13.30 – 15.00

3. Paralel Oturumlar

(A) İklim Politikaları

(B) Krizler: Hukuk Krizi, Sağlık Krizi, Gıda Krizi ve Siyasi Krizler

15.15 – 16.45

4. Paralel Oturumlar

(A) Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması

(B) AB Dış Politikası: Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs, Transatlantik İttifak ve Doğu Akdeniz Politikaları

16.45 – 17:00

Kapanış Konuşması

Özge Onursal-Beşgül, BİLGİ AB Enstitüsü Müdür Yardımcısı, Jean Monnet Kürsü Başkanı

İstanbul Bilgi Üniversitesi
BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı
Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi

Çevrimiçi Lisansüstü Öğrenci Konferansı
“Güncel Tehditler ve Fırsatlar Karşısında Avrupa Birliği ve Türkiye”

9 Mayıs 2022 / Çevrimiçi
KONFERANS PROGRAMI

09.00-09.30

Açılış Konuşmaları

09.00 – 09.05	Ayhan Kaya , BİLGİ AB Enstitüsü Müdürü
09.05 – 09.10	Pınar Artıran , BİLGİ Hukuk Fakültesi, DTÖ Kürsüsü Başkanı
09.10 – 09.30	Büyükelçi Faruk Kaymakçı , T.C. Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı

1. Oturum

“Avrupa Yeşil Mutabakatı”

09.30-11.00

Moderatör: Ayşe Uyduranoğlu, BİLGİ İşletme Fakültesi Ekonomi Bölümü; Çevre, Enerji ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Katılımcılar: Hakan Yapar, Huriye Dilbeste Tomur, İrem Nart, Tülin Yanıkdağ & Arzu Karabulut.

Hakan Yapar, Universidad Carlos III de Madrid

“Türkiye-AB Yeşil Mutabakatının Teşekkülü: Daha Yeşil bir Farklılaştırılmış Entegrasyona Doğru mu?”

Huriye Dilbeste Tomur, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

“Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Sürdürülebilir Mavi Ekonomideki Görünümü: Avrupa Birliği ve Türkiye'de Kıyı Turizmi”

İrem Nart, Kocaeli Üniversitesi

“Avrupa Yeşil Mutabakatı Temelinde Küresel Bir Sorun Olarak İklim Göçmenleri”

Tülin Yanıkdağ & Arzu Karabulut, İstanbul Üniversitesi

“AB Değerlerinin COVID-19'la İmtihani: Biyopolitika Kavramı Çerçevesinde Avrupa Birliği'nin Aşı Politikası”

2. Paralel Oturum

A.

“AB ve Eleştirel Yaklaşımlar”

11:15 – 12:45

Moderatör: Büke Boşnak, BİLGİ SBBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü

Katılımcılar: Fatma Ayperi Tuğçe Aybar, Okan Can, Tuba Ergün, Yunus Eren.

Fatma Ayperi Tuğçe Aybar, Akdeniz Üniversitesi

“Eğitimde Sürdürülebilirlik ve Çocuklar İçin Felsefenin Olası Etkileri”

Okan Can, Dokuz Eylül Üniversitesi

“Brexit Sonrası Dönemde Bağımsız Bir İskoçya'nın AB Üyeliği Potansiyeli”

Tuba Ergün, İstanbul Bilgi Üniversitesi

“Orta Avrupa'da Yükselen Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketler: Macaristan, Polonya ve Slovakya Örnekleri”

Yunus Eren, İstanbul Bilgi Üniversitesi

“Avrupa Birliği Göç Politikaları Işığında, Suriyeli Sığınmacı Kadınların İstihdamında Bir Kolaylaştırma Aracı Olarak Pozitif Ayrımcılık”

2. Paralel Oturum

B. “Gümrük Birliği”

11:15 – 12:45

Moderatör: Pınar Artıran, BİLGİ Hukuk Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü; DTÖ Kürsüsü Başkanı

Katılımcılar: Ayşe Tuğçe Samsun, Nagihan Söylemez, Samet Kayar.

Ayşe Tuğçe Samsun, Ege Üniversitesi

“Türkiye- Avrupa Birliği İlişkilerinde Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi: Fırsatlar ve Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme”

Nagihan Söylemez, Dokuz Eylül Üniversitesi

“2021 Gıda Fiyat Krizi: Avrupa Ortak Tarım Politikası'nın Etkilerini Covid-19 Salgını Sonrasında Yeniden Düşünmek”

Samet Kayar, Dokuz Eylül Üniversitesi

“Avrupalılaştırma Ekseninde Yeni Bir Çapa: Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Gümrük Birliğinin Güncellenmesi”

Ara

12.45 -13.30

3. Paralel Oturum

A. “İklim Politikaları”

13.30 – 15.00

Moderatör: Ali Alper Akyüz, İletişim Fakültesi, Sanat ve Kültür Yönetimi Bölümü

Katılımcılar: Atilla Arda Beşen, Ayşe Deniz Öztürk & Zeynep İnal, Duygu Karabulut, Elif Akın, Elif Şeyma Şişman.

Atilla Arda Beşen, İstanbul Bilgi Üniversitesi

“Türkiye ve Avrupa Birliği Çevre Politikaları: Sürdürülebilirlik ve Uluslararası Eşitsizlik”

Ayşe Deniz Öztürk & Zeynep İnal, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

“Covid-19 Salgını Sırasında Türkiye-AB İlişkilerinde Kültür ve Eğitim Politikaları: Fırsatlar ve Tehditler”

Duygu Karabulut, Hacettepe Üniversitesi

“Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkileri: İklim Politikaları Bağlamında Bir Sarkaç”

Elif Akın, İzmir Ekonomi Üniversitesi

“Avrupa Birliği'nin Uluslararası İklim Rejimindeki Liderliğinin Sonu: Kriz mi Fırsat mı?”

Elif Şeyma Şişman, Ankara Üniversitesi

“Antroposen Çağda İklim Değişikliği ve Avrupa Birliği”

3. Paralel Oturum

B.

“Krizler: Hukuk Krizi, Sağlık Krizi, Gıda Krizi ve Siyasi Krizler”

13:30-15:00

Moderatör: Kerem Cem Sanlı, BİLGİ Hukuk Fakültesi

Katılımcılar: Elhame Yaren Bozkurt & Saadet Kartal, Fitnat Cansu Ünal-Öngören, Yalçın Yurttaş.

Elhame Yaren Bozkurt & Saadet Kartal, Sakarya Üniversitesi & Ege Üniversitesi
“Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması Kapsamında Uluslararası Göç Sisteminin Eleştirel Teori Çerçevesinde Değerlendirilmesi”

Fitnat Cansu Ünal Öngören, Marmara Üniversitesi
“AB'nin Dijital Denklemi: Bilgi-Özne ve Güç-İktidar İlişkilerinin AB Bakış Açısıyla Yeniden Düzenlenmesi”

Yalçın Yurttaş, Marmara Üniversitesi
“Öncelik İlkesine Saldırı: AB'nin Hukuk Krizinde Yeni Bir Aşama”

4. Paralel Oturum

A.

“Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması”

15:15 – 16:45

Moderatör: Özge Onursal-Beşgül, BİLGİ AB Enstitüsü Müdür Yardımcısı, Jean Monnet Kürsü Başkanı

Katılımcılar: Cansu Paslıoğlu Yurtsever & Erman Ermihan, Firdevs Aktaş, Serim Türkay, Vildan Taştemel-Kapucu.

Cansu Paslıoğlu Yurtsever & Erman Ermihan, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi & Kadir Has Üniversitesi

“Covid-19 Döneminde Türkiye-AB İlişkilerinde Duyguları ve Rollerini Anlamak”

Firdevs Aktaş, Dokuz Eylül Üniversitesi

“Avrupa Birliği Üye Ülkelerindeki Radikal Sağ Popülist Partilerin İklim Değişikliğine Yönelik Milliyetçi Söylemleri: Fransa Ulusal Birlik Örneği”

Serim Türkay, Marmara Üniversitesi

“Fırsat mı Tehdit Mi? Yeni İşlevselcilik Çerçevesinde Avrupa Birliği'nin Covid-19 Döneminin İncelenmesi”

Vildan Taştemel-Kapucu, Hacettepe Üniversitesi

“AB ve Mültecilerin Korunması: Avrupa Ortak Sığınma Sistemine Eleştirel Bir Bakış”

4. Paralel Oturum

B.

“AB Dış Politikası: Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs, Transatlantik İttifak ve Doğu Akdeniz Politikaları”

15:15 – 16:45

Moderatör: Mehmet Ali Tuğtan, BİLGİ SBBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Katılımcılar: Ari Çerçiyen, Duygu Temiz, Efsane Deniz Baş & R. Emre Midilli, Esengül Güller, Seda Gözde Tokatlı.

Ari Çerçiyen, Kadir Has Üniversitesi

“Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs İlişkilerinde Bir Ara Bulucu Olarak Avrupa Birliği: Bilanço ve Fırsatlar”

Duygu Temiz, Ege Üniversitesi

“Türkiye'nin Doğu Akdeniz Politikaları Kapsamında Türkiye-AB İlişkileri”

Efsane Deniz Baş & R. Emre Midilli, Marmara Üniversitesi

““Küresel Britanya” Vizyonu ve Avrupa Birliği'ne Etkileri: Hint-Pasifik Bölgesi Örneği”

Esengül Güller, Marmara Üniversitesi

“Stratejik Pusula'nın Avrupa Birliği'nin Normatif Güç Kimliği ve Avrupa Güvenliğine Olası Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme”

Seda Gözde Tokatlı, Ege Üniversitesi

“Avrupa Birliği'nin Küresel Güç Denklemindeki Dönüşümü: Transatlantik İttifak İçerisinde Yaşanan Kırılma”

Kapanış Konuşması

16.45

Özge Onursal Beşgül, BİLGİ AB Enstitüsü Müdür Yardımcısı, Jean Monnet Kürsü Başkanı

İstanbul Bilgi Üniversitesi
BİLGİ Avrupa Çalışmaları Mükemmeliyet Alanı
Avrupa Birliği Enstitüsü Jean Monnet Mükemmeliyet Merkezi

BİLDİRİ ÖZETİ KİTABI

Çevrimiçi Lisansüstü Öğrenci Konferansı

“Güncel Tehditler ve Fırsatlar Karşısında Avrupa Birliği ve Türkiye”

ISBN: 978-605-399-596-8

© İstanbul Bilgi Üniversitesi

İletişim

İstanbul Bilgi Üniversitesi
Avrupa Birliği Enstitüsü
Eski Silahtarağa Elektrik Santrali Kazım Karabekir Cad.
No: 2/13, 34060
Eyüpsultan / İstanbul
Telefon: 0212 311 53 63
Web Sitesi: www.eu.bilgi.edu.tr
E-posta: europa@bilgi.edu.tr

